

הישיבה נפתחה בשעה 9.40

ועדת החקירה, 14.2.74

ישיבה צ', לפני הצהריים

הער: מר יגאל אלון

5054

מר אגרנט: מי מלווה אותך ?

מר י. אלון: מנהל הלשכה שלי, הייס בר-און.

מר אגרנט: אתה מזהיר בהן צדק לאמר את האמת ?

מר י. אלון: כן ארוני.

מר אגרנט: אני אציין שהעדות היא סודית.

מר י. אלון: הוא יודע לשמור סוד.

מר אגרנט: אנחנו מבקשים אותך לספר לנו על המידע שהיה לך בימים האחרונים

לפני פרוץ המלחמה, נאמר שבועיים קודם לכן דינמיים האחרונים

לפני זה, לפני ה-6 באוקטובר.

מר י. אלון: אני חזרתי מאירופה ערב ראש השנה בשעות הצהריים בשעה 100

ונסעתי מלוד ישר לגינוסר. זה היה ביום רביעי 26 בספטמבר

1973. לפנות ערב טלפן אלי המזכיר הצבאי של ראש הממשלה, תת-אלוף ליאור

ישראל, לגינוסר, וסיפר בלי בטלפון כדרך שמדברים בטלפון, אבל הכינותי

בדיוק מה הוא מספר, סיפר לי שישנם ריכוזים סוריים בחזית הצפון

הוא סיפר לי שהיה איזה רמז

, שישנה איזה כוננות חוקפנית בסוריה, כמו כן הוסיף

ששר שבטחון, מר דיין, ורב-אלוף דוד אלעזר נמצאים כרגע זה ברמת הגולן,

כלומר כרגע שהוא מטלפן אלי. ששר הבטחון הודיע ברכים, בהודעה רשמית

אז בהכרזה, אינני זוכר בדיוק את הכתוב, על ריכוזים, ועל מציאותם

של טילים קרקע אוויר בחזית זאת, כלומר שהם מתגברים את הכוח אם להשתמש

בלשונו, מעלים יותר סנקים לרמה. אנחנו, כוחותינו כמובן.

ואני אשרח לו, שבדרכי מלוד לגינוסר ראיתי סנקים מובלים על גוררים.

כלומר יכולתי לאשר שהודיעה נכונה. זו הייתה הודיעה הראשונה שקבלתי.

ועדת החקירה, 14.2.74

ישיבה צ' לפני הצהריים

5055

י.ע.

עד: מר יגאל אלון

אחר כך ביום ה', לא היה דבר

נדמה לי שהיה אז חג, ראש השנה,

למחרת, אני החכוונתי לבלוח את החג בבית, ראש השנה, אחר כך יום שישי
אחר כך שבת, התכוונתי לבנות גשר במקובל בארץ, אבל ביום שישי קבלתי
טלפון מהמזכיר הצבאי של ראש הממשלה, בו הוא מספר לי על חטיפת העולים
בברית-המועצות בגבול אוסטרית צ'כיה, והתבקשתי להגיע מיד לתל-אביב.
לצורך זה הוא גם דאג שיבוא מסוק לקחת אותי לתל-אביב.

גמאתי, שהיתי בלשכת ראש הממשלה עד 4 לפנות בקר. זכור לי שכאשר ישבתי
עם ראש הממשלה בחלק מהפגישות היו גם שר הבטחון והשר ישראל גלילי,
בחלק מן השעות היינו רק השר גלילי ואני יחד עם ראש הממשלה, היו ודאי
שעות קצרות שהייתי מחדש איתה, אבל זכור לי שבאיזה שעה מאוחר מאד
נכנס תת-אלוף ליאור, הוא נכנס ויצא כל הזמן בעל-פה על החטיפה ופרשת שנאו
ודווח בעל-פה בעצם אותו דיווח על הרכוזים הסוריים ברמת-הגולן בלי שחידש
דבר של ידעתי עליו קודם.

בשבת ב-4 לפנות בקר הלכתי לישון בתל-אביב בחררי, ואם אינני

טועה כל אותו יום לא שמעתי דבר (ידין: ב-28 לחודש?) יום שישי זה 28
ויום שבת 29 לחודש.

הדווח של תת-אלוף ליאור לשלושתנו, אינני זוכר אם היינו
ארבעה או שלושה, אם היינו בהרכב מלא, או חלקי, באותה שעה בלשכת ראש
הממשלה, חזר תת-אלוף ליאור ואמר שאגף המודיעין מסר לו, דווח לו,
שהערכות הסורית באה כחוצאה מהחשש שלהם שאנו עומדים לתקוף אותם. וכי
מסובייטים הודיעו לדמשק שאכן אנו עומדים לתקוף בחזית הסורית.
זה היה כאמור באותו לילה ארוך שישבנו ^{בלשכת} ראש הממשלה, בענין חטיפת
העולים.

ועדת החקירה, 14.2.74
ישיבה צ', לפני הצהרים

עוד מר יגאל אלון מכאן אני עובר (זה היה ביום שישי אני מבין -
 מערת אגרנט) בעצם זה התחיל ביום שישי, אי שם
 בין חצות לבין שבת, אינני יכול לזכור בדיוק את השעה, בין טלפון לטלפון
 מדינה, כעניין וינה, הכיא את הבשורות הטובות האלה.
 כאמור, הלכתי לישון בשבת. ביום א' כבקר באתי לשדה התעופה לוד,
 עוד לפני שקראנו לו בן-גוריון, להיפרד מראש הממשלה שיצאה לשטרסבורג
 אז עוד לא היה ברור לנו שהיא תיסע לוינה. כלומר אפשרות כזו הייתה בגדר
 תאוריה, רצוי או לא רצוי, אבל לא היה ברור לנו אם ראש ממשלת אוסטריה
 ירצה בבקורה. היה מדובר על יממה או יממה פלוס.
 לפני שיצאנו לדרך, ליאור דווח לראש הממשלה, בעצם שוב על אותו מצב,
 ועם זאת, כלומר לאחר שהמטוס המריא ישבתי איתו עוד שעה קצרה בלוד,
 כחדר אח"מ, ובן הוא חזר וסיפר את כל היריע על סוריה, אבל הוסיף אלמנט
 חדש, שלא דיבר עליו קודם, זו הפעם הראשונה שהוא הזכיר בשם אמ"ג כמובן,
 שכמצרים עומד להערך תרגיל גדול, בקרבת התעלה. אמר לי שהספיק לרווח לראש
 הממשלה על זה, לפני צאתו (אגרנט: הספיק או לא הספיק ?) הספיק.
 כסיפר על כך, כלומר כשהוסיף את האלמנט המצרי על האלמנט הסורי, אמנם
 בגדר של תרגיל, שאלתי אותו, האם שר הבטחון והרמטכ"ל רוצים שאכנס התעצות
 לאור הידיעות הנוספות הללו, והוא השיב, אני מצטט, "עוד לא".
 באותו ערב צלצל לי, והודיע שהמצב לא השתנה, ההערכות הסוריות
 מתפרשת על ידי אמ"ג כהערכות של חירום.
 אני הבינתי את המושג חירום חרתי משמע, היינו, ביום מירבי ודאגה
 שמה לחקוף.
אגרנט: אתה הבינות שזה מערכות מירבית ?

ועדת החקירה, 14.2.74

ישיבה צ' לפני הצהריים

5057

עוד: מר יגאל אלון: כשמדברים על הערכות חירום, לפי המושגים שלי,

אני לא בדקתי את זה במילון צבאי, פירושו

הערכות ממשית, מסיבית, מירבית, אינני יודע אם כללית או לא כללית, אבל היערכות גדולה.

באותו יום בשעה 12, זה אמנם לא שיסך לענין,

אבל פשוט כדי לתח לכם מושג במה עסקתי, נפגשתי יחד עם השגריר פטיש שאגיע מפינה, עם ועדת החוץ של הכנסת, שסוכבה סביב פרשת שנאו. בינתיים החריף המצב, כי לא זו בלבד שחטפו לנו עולים, אלא התחילו לדבר על פק סגירת מחנה שנאו, בגלל רגישות חכעיה של יהדות כרית-המועצות חששו שאם שנאו חיסגו, חששו שהדבר ילול להשפיע לרעה על זכונוחה של כרית-המועצות להתיר עליה, נושא העליה מברית המועצות הוא כידוע חלש מאד.

כאמור אמר לי חת-אלוף ליאור בערב שהמצב נשאר בעינו, כלומר

ללא שינוי. ביום א' 30 בספטמבר.

אני עובר עתה ליום ב' 1 באוקטובר. ב-7 בבקר, טלפנתי

טלפן לי חת-אלוף ליאור והודיע לי שאיגלברגר מהבית הלבן, מהבית הלבן

עוזרו הקרוב של ד"ר קיסנינג'ר, מחעניין בשגרירות שלנו על המצב בגבולות

יש להם שאלות, מבקשים הערכת מצב, וסוכם שהתשובה תיכתב במשוחף על ידי

כל הגורמים הנוגעים בדבר. אשלים את השאלה, סיפר לי שאיגלברגר מהבית הלבן

עוזרו הקרוב של ד"ר קיסנינג'ר, עוד כשהיה בחפקיד יועץ הנשיא והוא עומד איתו

היום כשר החוץ, כמו כן איש [] שלנו ברושינגטון, קבל שאלה []

מה ידוע לנו על ריכוזים של הכוחות הערביים. מכיון שתשאלוהו באו אלינו

גם מהבית הלבן וגם [] סיכמנו שהתשובה של ישראל תיכתב במשוחף

על ידי שר הבטחון, ראש המטה הכללי, ראש אמ"ג, וראש המוסד או נציגו,

משום שראש המוסד היה אז באוסטריה, או בדרך מאוסטריה בקשר עם פרט שנאו

לא ידוע אם אלוף זמיר נמצא בארץ, אבל תמיד יש איש שמחליף אותו, פשוט

כדי שהתשובה תהיה אחידה גם לבית הלבן וגם [], כדי שהתשובה תהיה מדוייקת

5058

ועדת החקירה, 14.2.74

ישיבה צ' לפני הארזים

כדי שהחשובה תהיה מודייקת כאשר כל

ערן מר יגאל אלון:

הגורמים שותפים לנסוחה.

אחרי כן רשם ב.צ.מ.

5059

לפני כן רשמה יע
במ

דעתה החקירה - 14.2.74
ישיבה צ' - בוקר

העד: סגן ראש הממשלה יגאל אלון

אלון: (המשך) עלי להזכירכם שבאותם הימים שר החוץ היה בחו"ל,
בארצות הברית, בניו-יורק.

נוסח החשובה הובא לידיעתי בצהריים בערך, אינני זוכר במדוייק
את השעה.

לסקוב: ביום ראשון.

אלון: לא, ביום שני, 1 באוקטובר. וזה נשלח באותו יום בשעות
אחר הצהריים.

ידין: זה הובא לידיעתך או לאישורך?

אלון: בכל אופן אילו היחה לי השגה עליו עוד יכולתי להסתייג, כי
הוא שוגר רק בשעה 6.00 אחר הצהריים בערך. אני חושב שדעתי
היחה נוחה ממנו, אחרת ודאי הייתי מציג שאלות.

הי"ר אגרנט: זה נשלח באותו יום אחר הצהריים?

אלון: כן, אחרי השעה 5.00, קרוב ל-6.00. וזה הועברה גם לידיעת
הביטח הלבן.

הי"ר אגרנט: זה מוצג מס' 14?

אלון: אם אחם מעוניינים - יש לי כאן חצלום של המברק.

הי"ר אגרנט: (לאחר בדיקה) זה מוצג מס' 14.

יש לך זאת בעברית או באנגלית?

אלון: ישלי בעברית. אני מניח שהחרגום נעשה בשבת בושנינגטון.

בינתיים נודע לי כמובן שראש הממשלה נוסע לוינה.

לסקוב: באותו יום?

הער: סגן ראש הממשלה יגאל אלון

אלון:

לא, לי נודע הדבר כבר ביום ראשון בשעות אחה"צ המוקדמות שקיימת אפשרות סבירה לנסיעתה של ראש הממשלה לוינה, ונתבקשנו להטיל איפול על הידיעה מחשש שהקנצלר יתחרס או שיפעילו להצים ~~משה~~ נגדיים. אבל היה ברור כבר מיום ראשון בערב שראש הממשלה החזור לארץ דרך וינה, כלומר, שהעדרה מן הארץ יוארך. ועלי הוטל להופיע באותו יום בכנסת כדי להודיע לכנסת על פרשת הטיפת העולים ופרשת שואו. אם אינני טועה, בעקבות הודעתי נערך ויכוח כללי. את החשובה כבר לא יכולתי לתח לויכוח, כי נסעתי מהכנסת באותו יום ישר לחיפה, לאירוע בטכניון, אירוע של חילופי הנשיאים, שהיה באותו ערב. ב-2 הופעתי בכנסת ב-5 כבר הייתי בחיפה.

היו"ר אגרנט:

אני מבין שראש הממשלה, מטבע הדברים, לא ראתה את החשובה הזאת?

אלון:

לא, היא לא ראתה. יתרה מזאת, היות ובנסיעה קודמת שלה לחו"ל היא התלוננה שאנחנו מפציצים אותה יותר מדי במברקים שאין בהם צורך שלה לקבל לגביהם איזו הכרעה אופרטיבית - היא ביקשה שנמסר לשלוח מברקים ככל האפשר. ולא ראיתי צורך להטריח אותה במברק הזה, שנשלח, כפי שאמרתי, על דעת ~~משה~~ כל הגורמים הנוגעים בדבר, ע"ש כל הגורמים המודיעיניים, גם המוסד וגם אמ"ן, וכעצם המברק הזה אינו מחדש דבר שלא ידעה עליו לפני זאת.

חזרתי מאוחר בלילה מחיפה לירושלים. למחרת בבוקר, היינו ביום

ג', 2 באוקטובר, טלפן לי תח-אלוף לפאור וחזר על ההודעה הקודמת. כלומר, שום

חידוש בדיווח.

לסקוב:

יש לך את נוסח ההודעה שמסר לך?

אלון:

לא, אני קיבלתי אותה טלפוניית עוד כשהייתי במיטה ולא ראיתי צורך לרשום אותה. אבל לא תיה כזה דבר שונה ממה שידעתי יום

קודם.

העד: סגן ראש הממשלה יגאל אלון

כל אותו יום עשיתי בירושלים, במועצה להשכלה גבוהה, עניני

עליה, קליטה.

אני עובר ליום ד', ה-3 באוקטובר. החקיימה באותו יום

התייעצות אצל ראש הממשלה.

ביום שלפני זה לא נודע לך שהיא עומדת להחקיימ?

נבנצל:

אני יום לפני זה באתי ללוד לקבל אותה, בחצות היא חזרה

אלון:

מריצה, אני חיכיתי לה כשדה התעופה. זה היה ביום ג'. ואני

ברגע זה אינני זוכר אם ההזמנה להתייעצות באה באותו ערב או למחרת בבוקר. אני

זוכר רק שהייתי צריך לבטל משהו אחר עקב ההתייעצות הזאת.

היתה איזון התייעצות או אינפורמציה כשראש הממשלה באה?

לסקוב:

כן, תת-אלוף ליאור בא אחי והוא סיפר לה מה החרחש בימים

אלון:

של העדוה, הוא סיפר על ההערכה של אפשרות של חרגיל מצרי.

בקשר להתייעצות הזאת נמסר לנו, שיום - יומיים קודם שר

ידין:

הבטחון פנה לשר גלילי וביקש ממנו ~~למסרה~~ אח ההתייעצות

הזאת מיד כשראש הממשלה חבוא. והשר גלילי החקשר עם ראש הממשלה טלפונית לחו"ל

וקבע אתה שההתייעצות תהיה ביום ד'. זה לא בא לידיעתך?

לא. זה נודע לי לאחר מכן, ימים לאחר מכן, אינני יכול

אלון:

לזכור מתי. אבל אני ידעתי על השיחה הטלפונית הזאת, גם

לא למחרת, אלא רק ימים לאחר מכן. נודמה לי שאז תת-אלוף ליאור או ראש הלשכה

של הממשלה מסר לי על כך, אינני זוכר.

זה לא השתקף בהתייעצות עצמה?

נבנצל:

לא. יש לי פה פרוטוקול של ההתייעצות, נודאי גם לכם יש.

אלון:

הער: סגן ראש הממשלה יגאל אלון

בכלל אינני יודע איך לקרוא לפגש הזה, אם להשחמש בביטוי שהשתמש בו שר הבטחון, בעמוד 11 של הפרוטוקול של ההתייעצות הזאת. (ידין: "להחלק בחמונה")
כן. הוא אומר "להצעות מעשיות עבור אחר כמה זמן. אני רוצה לבדוק כמה דברים בשני שטחים. אחד - נושא המשקים, כלומר, הישובים עצמם; שנים - ביחס למערך".
(ידין: מערך צה"ל), כך יש להניח. והוא ממשיך "כרגע ביקשתי את הפגישה יותר כשביל להחלק בחמונה מאשר לנסות לקבל החלטה".

נבנצל: עצם העובדה שב-2 באוקטובר מתעורר הצורך לקבוע התייעצות, ואתה אותו יום ממלא מקום ראש הממשלה, יש עצמו אינו ממש דבר שיכול לך ענין בו, כאשר אתה ממלא את מקום ראש הממשלה?

אלון: בהחלט. והנסיון מהפעמים הקודמות, ביניהם מאורעות גדולים, גדולים מאוד, היה אחר. כאשר היה צורך בהתייעצות פנה אל שר הבטחון במישרין או שעוזרו פנה לעוזרי, תלוי כמה היה מדובר, והיו צרכות ההתייעצות או הישיבות שהוליו גם להחלטות. הדוגמה הבולטת יכולה להיות אולי ספטמבר 1970, כאשר היתה מלחמת האזרחים בירדן. ראש הממשלה היתה אז בחו"ל, לתקופה לא קצרה. אני הייתי אז ממלא מקומה וצריכים היינו לקבל החלטות או פריטיביות שונות, כמו העברת כוחות שריון לבית שאן, וזה נעשה במישרין בין שר הבטחון וביני.

נבנצל: אני בשאלתי לא רציתי לרמוז בזה שההתייעצות היתה צריכה להתקיים דוקא ב-2 באוקטובר, אלא על עצם העובדה שכאשר שרים ראוי צורך שלמחרת, כאשר ראש הממשלה תחזור, חתקים התייעצות בענין בטחוני - יש לה משמעות גם לגבי היסוד הקודם. יכולות להיות התפתחויות שמתקררות עם זה. ושאלתי היא - האם אין זה מן הנכון שמי שממלא את מקומה של ראש הממשלה ידע על זה.

אלון: כן, אני משער שכן. אילו היו צריכים לקבל החלטה באותו יום - אז ללא ספק שלא היתה כחובת אחרת. אני גם אינני יודע, לא בדקתי האם היתה זו שיחה שיגרתיית של השר גלילי עם ראש הממשלה גם ביחס לשנאו או

העד: סגן ראש הממשלה יגאל אלון

לא, ואז הוסיף גם את העניין הזה. זה לא כל כך העסיק אותי לאחר מכן, היו דברים יותר חשובים, אז שזו הייתה בקשה מיוחדת. אני לא מחאר לעצמי שזו הייתה בקשה מיוחדת. אבל אינני יודע, אין לי תשובה חד משמעית לשאלה, אני רק מניח שאם שהיה צורך בהתייעצות מיידית בהעדרה או בקבלת החלטה בהעדרה לא היו בעיות בעבר ואני מניח שגם במקרה זה לא היו מעוררות.

היו"ר אגרנט: כלומר, ההחלטה היחידה שנחקלה בהעדרה זה לשלוח את המברק

הזה לושינגטון.

אלון: כן, זה הדבר היחיד, כתוצאה מפניה אמריקאית, לא כיוזמה שלנו.

והיוזמה שלי דרך ליאור לשאול אם הם רוצים התייעצות לרגל

כניסת האלמנט החדש המצרי. ויש קשר לחוסרת העניין אם קיים האלמנט המצרי או

איננו לגבי סבירות ההתלקחות ברמת הגולן.

גם התייעצות הזאת, שאני מאד מחשיב אותה, היא לא הייתה רגילה.

אני אינני זוכר בחקופת כהונתי, תקופת ארבע השנים האחרונות, הרכה התייעצויות

כאלה בפורום כזה. והיא גם זומנה ע"י שר הבטחון.

היו"ר אגרנט: מתי?

אח"כ רשמה טק

סק

י. אלון

זה ביום 3 באוקטובר. אני מצטט את מלוא המשפט האחרון, זה בעמוד 1 של הפרוטוקול: "דבר שני הוא יותר דינמי של ריכוז כוחות שיש ידיעות על רצון למלחמה, בשל התשובה שלנו מה אנו עושים או יכולים לעשות. חשתי שאת הדבר הזה בצורה יותר מבוססת או מפורטת צריך להביא בפניך וכפני החברים שתמצאי לנכון".

כלומר, זה לא היה מוסד שהיו רגילים להביא בפניו עניינים להכרעות צבאיות, אבל ראש הממשלה בוודאי היתה בראש ההיררכיה ו"כפניך וכפני החברים שתמצאי לנכון".

נכנצאל

אני חוזר לשאלתי. פירוש הדבר ששר הבטחון והשר גילי התקשרו איכשהו או היה מגע עם ראש הממשלה ב-2 באוקטובר לרגל ידיעות שישנן רואים צורך בהתייעצות אהה.

י. אלון

עם שובה.

נכנצאל

עם שובה. בכל אופן לרגל איזה ידיעות?

י. אלון

כל מה שהיה ידוע, נמסר למחרת בהתייעצות למחרת היום. הפרוטוקול מונח וודאי בפניכם, כלומר מה הערכת המצב של גורמי הבטחון שלנו, בא לביטוי בדבריהם בהתייעצות עצמה.

נכנצאל

ראש הממשלה עזבה יומיים לפני זה, ב-1 באוקטובר. אם לא נאמר כשאת חשובי טוב שנקיים התייעצות. הצורך בהתייעצות הזאת הורגש על ידי אלה שיזמו אותה ב-2 באוקטובר.

י. אלון

מסתבר.

נכנצאל

האם זה לא חייב שמי שמלא את מקום ראש הממשלה יידע על שינוי הרגשת צורך, שינויי הערכות?

י. אלון:
אילו דווח לתת-אלוף ליאור, אילו הובא לידיעתו
מידע שמחייב התיעצות באותו יום, וודאי שהיינו
עושים אותה, בין שהיחה באה מצד שר הבטחן או מצדי. באותו יום לא קבלנו, אני
לא קבלתי ומסופקני אם תת-אלוף ליאור קיבל דיווח מיוחד. אני אינני בטוח אם
פה נשתה פעולה ארגונית להכטיח את ההתיעצות או שזה היה אגב שהשר גלילי דיווח
לגב' מאירי אולי כלל גם את הדיווח הזה. אני באמת אינני יודע. אבל אני לא
בטוח אם השאלה הזאת צריכה להיות מופנית אלי. אין לי תשובה. זו תשובה שאחרי
צריכים לחת.

נכנצאל:
לקבוע איזה מידע היה בידי הגורמים, והגורם זה
וודאי גם ממלא מקום ראש הממשלה באותם הימים.
י. אלון:
מה שהיה ידוע לי, ספרתי לכם. מה היה ידוע להם,
שמענו למחרת היום בהתיעצות אצל ראש הממשלה בפרטי
פרטים. אני לא בא לקרוא את הפרוטוקול, הוא ישנו אצלכם. זה היה ביום ד'.

אנחנו יודעים שההתיעצות הזאת נסתימה בלי
החלטות, זה גם לא היה מוסר להחלטות. ראש הממשלה היתה יכולה לבל החלטות אילו
נחבקה או היתה מוצאת לנכון. אבל זה לא היה מוסר להחלטות, כפי שציטטתי את
שר הבטחון.

היו"ר אגרנט:
לאור מהשאתה שמעתני אני מבין שבהתיעצות הזאת
אתם קבלתם תיאור המצב הבטחוני בשתי החזיתות מפי

אריה שלו, אני חושב.

י. אלון:
הוא סגן ראש אמ"ן, הרמט"ל ושר הבטחון.

היו"ר אגרנט:
מה היתה ההתרשמות שלך, אאז הן מהדיעות שהוא
מסר והן מההערכה שהוא נתן?

י. אלון:

סמכתי על העובדות, סמכתי בהחלט על העובדות שהובאו לפנינו. לא היה לי ספק שיש ריכוזי כוחות בלתי-רגילים. הקשבתי יפה לפירושים שניתנו על ידי כל הגורמים, ושאלתי כמה שאלות, פשוט להבהיר לעצמי במה מדובר. שאלה אחת שענינה אותה זה הנוכחות הסובייטית. בעמוד 3 של אותו פרוטוקול שאלתי שאלה בענין זה: "מה ממדי הנוכחות הסובייטית". והם סיכרו על מטוסים, צי, יועצים - תשובה ארוכה לשאלה קצרה. עם פירושים שאתם וודאי ראיחם אותם, שיש כאן תרגילויש חג רמדאן וכל מיני דברים אחרים, כאשר סגן ראש אמ"ן הבליט מאד את השיגרה במצרים. אני מוכרח לומר שדווקא השיגרה הזאת עוררה את חשדי, ואז שאלתי שאלה: "האם המודיעין על שיגרת החיים במצרים מבחינה צבאית הם באמת שיגרתיים, האם באמת הם שיגרתיים". פעמיים אני שואל. וביקשתי שיבדוק גם את צורת ההוראות הניתנות ליחידות וכיוצא באלה. ועל זה היחה תשובה מה לא שיגרתית ומה כן שיגרתית, זה בעמוד 5..

לנדוי

תת-אלוף שלו אמר שיש לפחות דבר אחד חריג, והוא

אינו מתישב עם הרעיון של התרגיל.

י. אלון:

ענין האויר, כן. אני לא מצטט. זו תשובה ארוכה מאד. אחר כך כאשר מדובר על אפשרות של פריצה ברמת הגולן, על ידי פריצה גדולה על משקים ודברים אחרים, אני שואל על ריכוז כוחות העתודה שלנו בצפון, הן מבחינת היקפו והן מבחינת קרבתו, או המרחק. ואז יש פירוט של הרמטכ"ל בחשובתו.

בעמוד 14 אני מעלה שאלה, היות ושר הבטחון ביקש

לדעת מה סמכותו וסמכות הרמטכ"ל להפעיל כוחות, אני מציע שם שצריך אולי לכנס

את הממשלה, לגבי הממשלה זה אולי מחוץ, אם לא היום, הרי ביום ראשון, וששר

הבטחון והרמטכ"ל ידווחו לממשלה על ההערכות של האוייב לפחות כהכנה, קודם כל

הכנה אינפורמטיבית, הממשלה זכאית לדעת. דבר נוסף, זו חהיה גם הכנה פסיכולוגית,

אם יהיה צורך לנקוט באמצעים חריפים יותר זה יחסוך לנו מאמצים של שכנוע

מיוחד.

באותו עמוד אני אומר ש"הגורם המצרי חשוב

ל א כל כך לעצמו אלא כגורם מסייע לסורים. הם עלולים לנסות לחצות (אח התעלה) כדי לרתק כוחות ולהקל על הסורים בצפון". אנחנו היינו בפרשנוח ובמודי עין שהסורים הם אצאאאאא המובלים פה והם זקוקים לחזית שניה לפחות כאמצעי הסחה וריתוק של כוחות. כעמוד 15 של אותו פרוטוקול מחעוררת הבעיה, אם בא בחשבון להרתיע אותם באמצעים מדיניים. ואז אני שואלי שאלה פוליטית. האם קיים איזה קשר שקט בינינו והסורים שאפשר באמצעותו להתרות בהם, שימתנו את הריכוזים שלהם, כי התרבות פומביות רק מגרות. לא הייתי רוצה שיעשו זאת דווקא האמריקנים". אני אומר עכשיו בסוגריים, אני לא אמרתי את זה אז, כי היחסים בין האמריקנים ודמשק אינם המשופרים ביותר.

אני ממשיך לצטט. "אלא אם יש גורם שלישי שאפשר

להפעילו ולסמוך עליו שידווח וימסור החראה רצינית בשמנו שאנחנו מתיחסים ברצנות לעניין וחומרה רבה לריכוזים. לה ושאנו נפעיל כוחותינו, ואולי ניצור אז עוד שיקול ממתן (פה יש מלה שאני לא חופש אותה כעצמי, אולי זו טעות של הסטנוגרפיסטית) מיקודו (כנראה צריך להיות "שיקולו") הריאליסטי של נשיא סוריה".

הכוונה שלי הייתה, שאם יש איזה קשר מצד שלישי,

אם זה דרך מישהו ממסקיפי האו"ם, או, אני יודע? - חמיד יש קשרים חשאיים גם עם אנפטילים, לנסות להביא לידיעתם שאנחנו יודעים על הריכוזים הללו, ואנחנו מתיחסים אליהם בחומרה, ואם הם לא יפתנו אותם, אם לא יקטינו אותם לסידרי גודל מתקבלים על הדעת, הם מביאים אותנו למסקנות חמורות.

על זה לא הייתה חשובה ישירה, לא של שר

הבטחון ולא הרמטכ"ל ולא סגן ראש אמ"ן. לא, אומר חת-אלוף שלי כעמוד 16

"אינני יודע אם יש צינור לסורים. פעם העברנו להם מסג' דרך או'ס בהקשר לנושא אחר. אותו גורם היה מוכן להעביר להם זאת, אם כי הוא די זהיר בענין זה. השאלה אם אתה צריך להזעיק את הסורים על דבר כזה".

הוא מציג את השאלה אם צריך. ואני שואל שוב: "כאשר נרצה ל' להשתמש, האם קיים צינור כזה"? על זה משיב תח-אלוף ליאור: "קיימת אפשרות שהשירותים של צביק"ה (אלוף זמיר) ~~מאמצא~~ דרך מדינה שלישפת יעבירו זאת. יש מדינה אחת שיכולה לעשות זאת. אינני מציע ~~שישיפת~~ ממשלה יפרטו את המטרות ששמענו כאן".

אחר כך מחזורר ויכוח על אפשרות של עריכת הפצצות עמוקות, מה היא מטרה צבאית ומה אינה מטרה צבאית. גבאוחו עמוד אני אומר שיש להחיות אל תחנות כוח ומסופי דלק כאל מטרות צבאיות. נדמהלי שיותר לא אמרתי מלה באותה ישיבה. הישיבה ננעלה ללא סיכומים, פרט לסיכום אחד, שהנושא יועלה לדיון בממשלה ביום א' הקרוב.

באותו יום נערכה ~~אאא~~ ישיבת ממשלה, היינו באותו

יום רביעי ה-3 באוקטובר.

~~אאא~~ אני חושב שתת-אלוף שלו אז הזכיר שהסובייטים אמרו לסורים שהם יכולים לכבוש את רמת הגולן.

היו"ר אגרנט.

אני חושב שאמרו שני דברים: א) שהסובייטים מדווחים לסורים שאנחנו מכינים התקפה על סוריה; ב) שיש בכוחה של סוריה לכבוש את רמת הגולן. אם כי באותו פרוטוקול יש גם הערה של תת-אלוף שלו שהוא אינו מאמין שהסובייטים מעונינים במלחמה. יש גם זה.

י . אלון

האם זה לא עושה איזה רושם שהסורים הגיעו למסקנה שהם יכולים ויש בכוחם לכבוש את רמת הגולן ואח

היו"ר אגרנט:

כל המערך הזה? ומצרים עלולה לסייע להם.

בהחלט.

י. אלון:

ולכן התרגיל איננו תרגיל. או שאתם נתפשתם
להערכה זו שאח מצרים זה תרגיל.

היו"ר אגרנט:

יורשה לי להוסיף הערה חת.

י. אלון:

אנחנו רוצים לראות מה הלך המחשבה שלכם אז,
לא בחכמה שלאחר המעשה.

היו"ר אגרנט:

(אחרי כן ושמה אד)

י. אלון (המשך):

אם זכרוני אינו מטעני, פה יש בעיה. יש סתירה - חסר משהו בפרוטוקול. שלפי מיטב זכרוני נאמר. ותת-אלוף ליאור אמר לי שגם הוא זוכר שזה נאמר. אבל משום מה זה לא הופיע במלואו בפרוטוקול. הרמטכ"ל אמר, שיש לנו סידורים שמבטיחים ש-48 שעות לפני שעה ש. - נדע. אחרי המלחמה שאלתי את הרמטכ"ל: כיצד קרה שבכל-זאת זה לא נודע לנו שתי יממות, 48 שעות לפני שעה ה-ש'. על הוא אמר: שהתברר לו לאחר פתיחת המלחמה שאמ"ן לא הפעיל את יכולנו לקבל החראה מוקדמת.

מתי הייתה השיחה הזו בערך?

לסקוב:

זה היה כבר אחרי המלחמה.

י. אלון:

בשבועים האחרונים, או מיד אחרי המלחמה.

דין:

סמוך מאד למלחמה. ממש כאשר היינו באווירה של ליקוק

י. אלון:

פצעים ואי-שביעות רצון מההישגים.

וכאשר קראתי את הפרוטוקול חיפשתי את המשפט הזה מצאתי

שיש התייחסות לאתראה, אבל אין נקיבה במספר השעות.

מצאת שזה חסר.

הי"ר אגרנט:

כדי להיוח בסוף שאני זוכר טוב, שאלתי את ליאור - והוא

י. אלון:

השתתף בישיבה: האם אתה זוכר? והוא אמר: כן, אני זוכר.

אבל עובדה שכאשר שאלתי את הרמטכ"ל בשלהי המלחמה - אינני מתחייב על המועד המדוייק,

אבל זה היה ~~אמאג~~ צמוד.

זה היה צמוד לגמר המלחמה?

הי"ר אגרנט:

הער: סגן ראש הממשלה י. אלון

י. אלון: בשלהי המלחמה או מייד לאחריה. אני חושב שזה היה לפני חתימת הסכם ששת הנקודות.

נבנצל: אלה התייעצויות מאד סודיות בנושאים מאד סודיים, ובכל-זאת נערך פרוטוקול. האם על אף הכל יכול להיות שמישהו יגיד, נאמר ראש אמ"ן, אל תרשמו את מה שאני עומד לומר, או הרמטכ"ל.

י. אלון: זה קורה אפילו בישיבות לא סודיות. אפילו בישיבה ממשלה יכול שר לומר: אני מבקש להעיר הערה לא לפרוטוקול, ואין רושמים אותה.

נבנצל: הקל וחומר הוא הפוך: בישיבות לא סודיות מתקבל על הדעת שאומרים: את זה לא חרשום. כאן ממילא הפרוטוקול צריך להיות מאד סודי, כך שלכאורה לא צריך להיות צורך בכך.

י. אלון: אינני זוכר שהוא ביקש שמשו לא יירשם.

נבנצל: אבל זה יכול היה להיות?

י. אלון: לא נראה לי. הקצרנית הזו רושמת שיחות מאד סודיות, אפילו יותר סודיות מהשיחה הזו.

אינני יודע מה קרה, מדוע זה לא נמצא בפרוטוקול. אם כי יש פה הערה או שתיים, שתהיה לנו אחראה. אני קראתי פרוטוקולים שלא השתתפתי בהם לאחר מכן, ושם יש שוב התייחסות לאפשרות של ~~אתחאה~~ מוקדמת, שהרמטכ"ל אומר שאם תהיה אחראה אפילו של 24 שעות - זו תהיה כבר הפתעה. כלומר, הוא ציפה להתראה יותר מוקדמת. כאשר שאלתי אותו בשלהי המלחמה, או מיידלאחריה: מה קרה לאחר מכן? --

ועדת החקירה - 14.2.74
 ישיבה צ' - בבוקר

העו: סגן ראש הממשלה ע. אלון

אמרתי שהדבר שהרגיע אותי בשיחה אצל גב' מאיר זו הידיעה שיש לכם אפשרות לרעת.

ואני סומך.

י. אלון:

לכן אינני זוכר כל-כך את

הפרטים. אבל, אמרתי, שאותי הרגיעה הידיעה הזו. הוא אמר: הסידור קיים. אחרי

המלחמה שאלתי: מה קרה עם האתראה הזו של 48 שעות? והוא אמר: קרה דבר נורא.

אמ"ן לא הפעיל את

- כנראה, אינני בטוח. - אבל זה

מה שאמר לי הרמטכ"ל לאחר מעשה. אבל בפדוטוקול אינני מוצא זאת.

ועדת החקירה - 14.2.74
ישיבה צ' - בכו"ק

העד: סגן ראש הממשלה י. אלוץ

- נכנצל: כ"ן ההחלטה שניתנה וב"ן הדיון,
- אתה לא זוכר התייחסות הזה,
- לא, אני גם לא יושבתי בשום ישיבה שהיחה יכולה להתייחס לזה.
- י. אלוץ:
- נכנצל: לפעמים ^{היית} ממלא מקום ראש הממשלה.
- לא עוסקים אז בכך. אני מוכן לומר משהו על מילוי מקום.
- לא בא אלי ענין זה.
- נכנצל: לא היה בחודעה ..
- י. אלוץ: אחרי שהרמטכ"ל אמר, שאנחנו נדע - הוא לא אמר איך נדע בישיבה - 48 שעות, אחרי גמר הישיבה בפרוודור אמרתי לו:
- אתה בטוח בזה? הוא אמר: כן.
- נכנצל: אתה יודע ?
- י. אלוץ: ידעתי
- אבל יותר לא התענינתי בזה, ולא עסקתי בכך.
- הי"ר אגרנט: בישיבה הזו דיבר הרמטכ"ל על אתראה?
- י. אלוץ: הוא דיבר משהו, אינני זוכר בדיוק, אבל לפי הפרוטוקול הוא לא מזכיר: יומיים.
- אם אינני טועה,
- לאט לאט זכרונני חוזר אלי. אבל אינני יכול להחזיק. נדמה לי שזה היה
- הנה יש פה התייחסות אחת של הרמטכ"ל באוחו מסמך בעמוד 8.
- בסוף העמוד למטה הוא אומר: "אני מניח שתהיה לנו התרעה (פה כתוב החרעה ב-ע')"

העד: סגן ראש פממסלה י. אלון

י. אלון (המשך):

אם סוריה תלך על דבר יותר פרטנציוזי, הוא גם מסביר: "אני מעריך כך, כי חיל האוויר יהיה מוכרח לדעת.

נבנצל: סוריה תלך.

י. אלון: הוא לא הזכיר את מצרים במיוחד, אבל הוא הזכיר שאנחנו

לפני מלחמה 48 שעות - נדע. זה אני זוכר בעל-פה. זה

לא מחייב. בדרך-כלל על פרוטוקול אפשר לסמוך יותר מאשר על הזכרון.

היו"ר אגרנט: (קורא:) "ההגנה בנויה כך שהיא מאפשרת התראה מסוימת בולמת."

י. אלון: אבל העובדה השניה שאני מספר, שלאחר המלחמה שאלתי: מה קרה?

היו"ר אגרנט: כתוב: "ההגנה שלנו בנויה לא על סגירה אלא על הנחה של

אתראה מסוימת." אחר-כך הוא מוסיף: אנו מרחיעים את הסורים."

אמ ירין: איך הוא התבטא, שקרה אסון?

לנדוי: העד אמר "דבר נורא".

י. אלון: העניין לא הופעל, אינני בטוח אם הואאמר , אבל הוא אמר שזה לא הופעל. לא הופעל על-ידי אמ"ן.

"לא הופעל על-ידי אמ"ן. וזה נודע לנו רק לאחר שפרצה המלחמה. הוא התעניין

גם כן לדעת מה קרה.

כדיונים שבהם השתתפת האם דובר שתהיה אתראח, או שיש לנו
אתראח, או אתראח של כמה זמן במקרה וסוריה תחיל לעשות

לסקוב¹

מחסף גדול או קטן.

כן. נאמר כך שאם הסורים ירצו לבצע פעולה בהיקף גדול,
נדע באמצעות חיל האוויר,

י. אלוך:

?

לסקוב:

לא שאלתי מדוע דווקא חיל האוויר.

י. אלוך:

נאמר שאם הפעולה תהיה בקנה מידה קטן, אין בסחון

שנדע מראש. אני מדבר על סוריה. אינני זוכר אם אתראח על שתי יממות חלה רק על
סוריה. דווקא הרושם שלי היה יותר על מצרים מאשר סוריה. אבל בשום אופן אינני
רוצה לסמוך על זכרוני.

על סוריה דווקא יש הרבה מאד חומר. - ואינני יכול לבדוק כרגע

ידין:

בסטנוגרמה - גם של הרמטכ"ל וגם של שר הבטחון. שבסוריה

אנו נמצאים במצב כזה שלא תהיה לנו אתראח.

לבני הסורים יש פה הפרוטוקול.

י. אלוך:

זו לא הייתה דעת אמ"ן.

לנדוי:

לבני סוריה אומר הרמטכ"ל - אני מצטט מהפרוטוקול בסוף עמוד 8

י. אלוך:

תחילת עמוד 9: "אני מניח שתהיה לנו אתראח. אם סוריה חלך

על דבר יותר פרטנציפטי.

"אני מעריך שאם הם ילכו לפעולה קטנה יותר,

העד: סגן ראש הממשלה י. אלון

י. אלון (המשך:)

פה או שם תהינה תקיפות; כאשר מפעילים מכונה גדולה, מערכה גדולה, מוכרחים להכין מאות דברים, וזה ידלוף להם, ואנו נדע על כך. אם הם הולכים על פעולה קרקעית בלבד או מוגבלת, שאפשר לעשות זאת עם גדוד סנקים אחד ושני גדודי ארטילריה, אנו עלולים לא לדעת על כך. " הוא עושה אכחנה בין מיבצע גדול לבין מיבצע קטן. זה לגבי סוריה.

הרושם שלי - ושוב אני אומר שדובר על אחראי מוקדמת של שתי יממות, ואני זוכר שדובר על 48 שעות - הרושם, ואינני יכול להחזיק שאני זוכר במאה אחוז, שהיה מדובר יותר על מצרים מאשר על סוריה. אינני בטוח. אלמלא שאלתי את הרמטכ"ל בשלהי המלחמה: מה קרה? שוב, אולי לא הייתי בוטח בזכרון שלי, כיוון שהוא זכר שהוא אמר זאת, שאמר לי: קרה מה שקרה - לכן הדבר תקוע חזק בזכרוני.

אגיד לכם יותר מזה: שני דברים הרגיעו אותי בישיבה זו -

א. ההודעה החד-משמעית שתהיה לנו אחראי מוקדמת מספקת לגבינו, ליוזמה מקדימה כאס נרצה; והידיעה השניה שאנו מתגברים את הכוח, כולל ידיעה שאנו מחזיקים עתודה קרובה לחזית.

אחם ודאי כאנשי בשר ודם כמוני יודעים, שחודעה גם איך שהיא

מתגבשת. אני חוזר מחו"ל. בדרך אני רואה שמוליכים סנקים לצפון, בכביש המוביל צפונה. אני זוכר שכאשר הייתי בחו"ל היה קרב אווירי ליד לטקיה. מחקש אצלי כבר כוננות עוד לפני שליאור מצלצל אלי. הוא מצלצל אלי ואומר: שר הבטחון והרמטכ"ל נמצאים שם. אנחנו מתגברים. יותר כאינפורמציה. כאשר ראש הממשלה בארץ אין לי תפקיד מיוחד בעניין זה. אבל לדעת אני מעוניין. עד כמה שרק אפשר.

הער: סגן ראש הממשלה י. אלון

אם כאשר באים לישיבה כזו ביום רביעי ואומרים אנשי הכסחון: תהיה לנו אתראת, אנו בכוננות, אנו מתגברים - לא היתה לי הרגשה שאנו חלילה יכולים להיות מופתעים או בלתי-מוכנים מבחינת כוננות. זו היתה יותר ~~תאגידתאגל~~ ישיבה של התחלוקת בחמונה. פרט לשאלות הבהרה ולעורר את המודיעין לבדוק את סידחים נוספים, כמו ענין השיגרה, או אולי דרך פוליטית להחקש עם הסורים בעוד מועד - לא ראיתי לנכון לומר יותר. גם לא היה תמריץ לומר יותר.

באותו יום, יום ד' 3 באוקטובר, בשעה 13.30 מתכנסת

הממשלה לשמוע דין-וחשבון מפי ראש הממשלה על נסיעת לאירופה ועל שיחתה עם ראש ממשלת אוסטריה.

אחרי-כן - א.י.

ועדה החקירה - 14.2.74
ישיבה צ' - בוקר

לפני כן אר.
או.

הער: סגן ראש הממשלה י. אלון

ידין: לא הועלה שום דבר בטחוני בישיבה זין?

י. אלון: לא. בישיבה הזו לא הועלה שום דבר בטחוני ~~ממשלתי~~

לא בשאילחה ולא בחשוכה.

ירדתי לתל-אביב ובערב השתחפתי בעצרת נעילה תערוכת מאה שנות התיישבות בארץ-ישראל ולמחרת בבוקר נסעתי לגינוסר. היתה לי עבודה ככתב לעשות בקשר עם עבודתי במשרד החינוך ורציתי לעשות את זאת שקט והחלטתי לעשות מה שקוראים וויקנד ארוך - חמישי, שישי ושבת.

לנדוי: ישיבת הממשלה כאותו יום היחה שלא מן המניין?

י. אלון: שלא מן המניין.

לנדוי: היא כונסה בדחיפות?

י. אלון: אינני זוכר אם החלטנו עליה ביום ד' בבוקר. אני

חושב שלא. אני חושב שעוד לפני שחזרה הכינון

שעם שובה היא תצטרך לדחות לממשלה. אינני בטוח מתי החלטנו למנס את הישיבה.

אני יכול לברר עם מזכיר הממשלה אם נחוץ. אבל היא היחה קשורה אך ורק

בפרשת שנאו, הסכנה של סגירת מחנה המעבר לעולים.

ישיין: יש לי עוד שאלה קטנה: בבוקר אתה מודיע בהתייעצות

שכדאי להביא את הודיעות הכלליות ליריעת הממשלה

ונימקח גם מדוע. ואתה מציע שזה יהיה ביום א'.

י. אלון: או היום או ביום א'. כלומר, אם לא היום אז ביום א'.

ידין: אז היום היתה ישיבה, אז למה זה לא הועלה?

י. אלון:

זה שייך יותר לנוהלים כיצד מכנסים ישיבת ממשלה ואיזה סעיפים מעלים עליה. בדרך כלל - מתי נערכות ישיבות ממשלה מחליטה ראש הממשלה כשהיא בארץ, או ממלא מקומה כשהיא בארץ. אני למשל החלטתי לא לקיים ישיבה ביום א' הקודם ביום צאתה, כי התכנסנו במוצאי שבת עד שתיים בבוקר, החלטתי לתת חופש לשרים ולעצמי. כאשר רוצים להעלות סעיף לסדר היום, פרט לסעיפים שמועלים על ידי ראש הממשלה, אני חושב שהרוב המכריע של הסעיפים מועלים על ידי השרים הנוגעים בדבר. אם אני רוצה למשל להעלות שאלה לדון בהקמת אוניברסיטה פתוחה בישראל, לאחר הדיונים במועצה להשכלה גבוהה (יש פה שניים ששוחפים לדיונים האלה) אז אני פונה למזכיר הממשלה בכתב ומבקש ממנו להעמיד על סדר היום הצעת החלטה ומצייא לו בכתב את הצעת ההחלטה המבוקשת פלוס דברי הסכר בכתב. לא תמיד הכרתי לצרף דברי הסכר בכתב. אם זה נושא בסתונו אין הכרח. לעתים קרובות ולא רק בעצמתי בטחון יש פרוצדורה שניה שמבקשים הכללת סעיף מסויים גם לאחר המועד שסוגרים את סדר היום.

בדרך כלל עומ רביעי כצהריים זה היום האחרון שמגישים את הסעיפים לסדר יום ליום ראשון הבא. אבל אם לעתים קרובות אפשר למצוא מתחת לסדר היום המסודר עוד סעיפים שנוספו כסעיפים דחופים. זה או ענין כלכלי, או ענין משפטי או הוצאת תקנה שאם לא נוציא אותה היום אנו עלולים ליצור ואקום חוקי או ענין בסתונו. לכן אם לעשות את זה ביום קביעי או לעשות את זה ביום ראשון, את זה צריך לעשות מי שממונה על זה במישרין.

לסקוב:

אני הבנתי את השאלה, וזו גם שאלה שלי - האם המזכיר מחליט שזה עולה לדיון הממשלה או השר הנוגע בדבר או ראש הממשלה מחליטה אם זה עולה או לא עולה?

י. אלון:

כל שר רשאי להעלות הצעה לסדר היום להחלטת הממשלה. או לסקור סקירה שלועתה ראוי להביאה לפני הממשלה.

כל ישיבת ממשלה נפתחת בסקירה. לרוב זה סקירות של שר החוץ או שר הכספים או ראש הממשלה. המזכיר הולך לראש הממשלה ומראה לה מה הצטבר בסדר היום שלו והוא מגיש לה גם הצעת של סדר עדיפויות. היא יכולה לומר סדר עדיפויות אחר, או יכולה לומר - אני מבקשת ממך אל תעלה את הסעיף הזה לפני שאני אדבר עם השר הנוגע בדבר. לפעמים זה יכול להיות סעיף שיש בו החנגשות עם הסכם קואליציוני או שעלול לעורר איזה החרגשות שרם עח, או שידלף איזה דבר שהיא לא רוצה שידלף; אז היא אומרת זה אל תכניס את זה לסדר היום, אני אדבר עם השר הנוגע בדבר ואשפיע עליו ליותר או לברר את זה בינו לביני. זו הפרוצדורה. אז תוך כדי שיחה, משוחחים חברים, בישיבה כפי שהייתה, באופי שהיה, אמרתי בדיוק מה שכתוב פה, אם לא היום אז ביום ראשון. כלומר, תליתי אפשרות שיחיה גם היום.

כשאחה אמרת אם לא היום, פירוש הדבר שתהיה ישיבה

ירי:

ביום ראשון?

כן. האמת ששלו חשתי שבאופן להביא את זה היום, הייתי

י. אלון:

אומר: גולדה, אני מציע שחביאי את זה היום, נקדיש

חצי ישיבה לנושא הזה, לפחות שישמעו.

בעצם כוונת השאלה שלי הייתה וזה השתמע מדבריך,

ירי:

שלא הרגשת שיש בזה דמד חסוני.

לא דווקא להיום. אילו חשכתי שדווקא להיום, הייתי אומר.

י. אלון:

אבל אמרתי, שהשקט שהיה לי, אני בכלל, איך לומר,

יש לי יחס מקדמת דנן עור מהימים שרב-אלוף יריין ורב-לסקוב ואני היינו בצבא, למודיעין היה לי יחס מיוחד חסיד. מאוד הסתמכתי על מודיעין. אני מדבר כשהייתי בצבא.

שאמר לי אל חדאג, ארבעים ושמונה שעות קודם נדע, אז ידעתי שיש זמן.

לנדוי:
הינה ואתה אומר את זה, היה לך יחס למוריעים?
בחור מושג או למוריעים בחוץ מוסד? אם הדבר השני,
על מה זה היה מבוסס?

* אלון:
מושג בודאי. אבל מוסד גם כן הודות לשפע היריעות
שבדרך כלל מספקים לממשלה. אבל כמו כל בשר ודם
יש טעויות בהערכה. אני זוכר שהיו טעויות בהערכה
לפני מלחמת ששת הימים. היתה אז הערכה ששתיים-שלוש שנים לא צפויה מלחמה.
והיו לזה הסברים הגיוניים - הצבא המצרי תקוע בחימן, אז היתה מלחמת אזרחים
בחימן וההתערבות המצרית, הם עוד לא ערוכים, עוד לא קלטו את כל הנשק.
ובכל זאת היה רגע שהגיעו למסקנה שההערכה מוטעית. אבל כשאומרים לי סמוך,
תוך ארבעים ושמונה שעות נדע, אל זה אני יכול לסמוך. וההערכות יכולות להיות
הערכות שונות.

טננצל:
ההחלטה לקרוא לישיבה מיוחדת של הממשלה היא החלטה
יותר כבדה מאשר ההחלטה להוסיף איזה נקודה לסדר יום
של ישיבה שממילא מחיימת באותו יום?

* אלון:
נכון. אבל אני מתאר לאצמט שאילו לא רק שר הבטחון
אלא אני או השר גלילי שישב שם, הייתי מאוד רוצה
שישיבת הממשלה תדע את זה היום, כדי שהממשלה תוכל לפעול באופן חופשי אחרי זה
או אילו בולדה חשבה, זאת אומרת, כל אחד שהשתתף בישיבה הזו, גם בלי סמכות
מיוחדת, היה יכול להשפיע בכיוון הזה. אבל עובדה היא שפרט לאזכור שהזכרתי את
זה דרך אגב, זה לא הועלה כדבר שהכרחי לדון בו היום.
אגב, נחקלתי גם בפריסטוקולים מאוחרים יותר מישיבות
שלא השתתפתי בהן, גם אז דובר שביום ראשון נביא את זה לממשלה. כלומר,
זה היה מוסכם על כולם שזה יובא לישיבה הסדירה של הממשלה ביום ראשון, או
לפחות לדון על זה. ויש גם הכחנה בין רינות לבין הצד האופרטיבי. מודגש בכל

הזדמנות שמדברים בזאת, שלעסוק באינפורמציה זה לא לעסוק בכירור אופרטיבי.

אגרנט: אני רוצה לשאול: אתה הסתמכת במחשבתך על הערכה של אמ"ן

כהערכה שאתה צריך לקבל אותה, או נתת את דעתך

הבלתי תלויה על הערכה של אמ"ן. העניין של ההתראה כבודה במקומה מונח.

ואם יש התראה זה כמובן טוב מאוד. אבל קיימת אפשרות חמיר של חתיה התראה.

אני חושב, אני לא איש צבא, אבל אני חושב שאיש צבא היה צריך לחשוב, -

אני מספיק סומך על האינטליג'נס שלי, הוא יחן לי התראה אם הוא מבטיח לי התראה,

אבל מה יהיה אם לא תהיה התראה? אז אני צריך לקבל איזה הערכה משלי של המצב.

או שהגישה הייתה - סומכים על אמ"ן. גם על ההערכה, גם על ההתראה ושני הדברים ביחד

מרגיע אותי, ואינני צריך לתת את דעתי על הערכת הידיעות המדאיגות, בייחוד

בחזית הסורית וגם בחזית המצרית, כי הצביע באותה ישיבה של ה-3 באוקטובר

על מה שהוא ציין כחריגים שלא משתלבים עם השיטה שהוא הצביע עליה, ולכן הם

מדאיגים.

אז לאור החריגים האלה האם לא היה צריך להיות לכל

אחד עם הנסיון, להגיע לאיזה הערכה עצמית? כלומר, זוהי ההערכה שלי, אבל אינני

עומד על זה, אני רק שואל, אני לא מביע דעה.

י. אלון: זו שאלה מצויינת. אני לא בטוח שאני יכול לתת תשובה

מדוייקת, אבל מה שאני אגיד, זה מה שאני מרגיש עכשיו.

מה שהדאיג אותי בישיבה הזו, היה יותר השגרה המודגשת מאשר הריכוז. הריכוז

הדאיג אותי משום שהוא קיים פיסית. אני נזכר שבישיבה שנערכה, בישימת ממשלה,

שהיא כבר הייתה במתכונת ועדה שרים לענייני בטחון במארס 1970, עוד הייתה אז ממשלת

הליכוד הלאומי - היה לנו דיון בממשלה על חדירת טיל קרקע-אוויר סאם 3 לראשונה

במערך המצרי בקרבת התעלה, זה היה בעיקרם של מלחמת ההתשה. והיה ויכוח בממשלה

על המשמעות האופרטיבית של הנשק הזה, של צליחה. ואז אני זוכר שציטטתי את שלונסקי

שציטט נדמה לי את צ'כוב שאמר: אתה בא לתאששן ורואה על הבמה רובה תלוי על קיר,

סימן הוא שבאחת מהמערכות ישחמשן בו. ציטטתי אותו ואמרתי שכשאני קורא על הכלים

דעת החקירה - 14.2.74

ישיבה צ - בוקר

העו: סגן ראש הממשלה י. אלון

- 46 - 50 - א.ו.

האמפיביים שהמצרים רוכשים, ציוד הגישור (זה אני אומר מהזכרון) ושהם עושים תרגילי צליחת מעברי מים במצרים גופה, אז אני מחייחם בכל הרצינות לחכניה שלהם לצלוח את העלת סואץ. זה היה מארס 1970. כלומר, יש מודיעין ויש אינטרפרטציה. המודיעין בא ומספר לך כך כך סילי קרקע אויר הוצבו בגזרה זו של החזית. האפקטיביות של הכלי הזה, או התכונות של הכלי הזה הן כאלה וכאלה. אתה מאזין לדעת המומחים, לרמטכ"ל, לסגן הרמטכ"ל, לשר הבטחון, והם אומרים לך מה המשמעות. ואתה יכול לקבל את זה ואתה יכול לחלוק עליהם.

מה שהיה כאן, אז ככה: עור לא היה יסוד,

קודם כל היה מקום לצפות לאינפורמציה נוספת, כך גם התברר בשיחה השו שבקרוב נוזמן להתייעצות בעקבות בדיקות נוספות. לא היה לי ספק, ואין לי ספק גם היום שכאשר אומר לי הרמטכ"ל בנוכחות שר הבטחון וממלא מקום ראש אמ"ן שאנו יכולים לדעת ארבעים ושמונה שעות לפני המלחמה, בזה אני יכול לסמוך עליו. אחר-כך אולי אחלוק עליו או לא אחלוק עליו לגבי טיב הידיעה, מה משמעותה. אבל שידיעה כזו תהיה, אין לי ספק. כי מה שנוגע לאפקטיביות של אוסף הידיעות, לא היה לי ספק. מה שכמובן שלאחר מעשה, זה חכמה שלאחר מעשה, במקרה שיש ספקות היה טוב אילו אנו יכולים לבדוק הערכות מודיעיניות על ידי גורמי מודיעין שונים. אבל זה נושא יותר לקראת העתיד ולא לעבר. שלא להיות תלוי אך ורק בפרשנות מודיעינית של מוסר אחד. זה יותר מדי מסוכן.

אבל מה שנוגע לעובדות, לא היה לי ספק שאם אומר לי

הרמטכ"ל שארבעים ושמונה שעות קודם נדע, וזה נאמר בנוכחות כל הגורמים הבטחוניים המרכזיים שלנו, לא היה לי ספק שזה יהיה.

אחרי כן יע.

י.ע.

ועדת החקירה, 14.2.74

ישיבה צ', לפני הצהרים

העו: מר יגאל אלון

מר י. ידין: אני התכוונתי בענין המודיעין לשאול אחר כך

אבל היווה ופה אתה נגעת בענין,

בזמן שאהה מילאת את מקומה של ראש הממשלה, הזכרת לנו כמה פעמים

שהמזכיר הצבאי של ראש הממשלה הודיע לך מה שהודיע, באותם הימים

אחה קבלת חומר מודיעיני בכחב,

מר י. אלון: לא, באותם הימים לא קבלתי.

מר י. ידין: לא קבלת ?

מר י. אלון: לא קבלתי, הטכניקה היא כזאת.

לשכת ראש הממשלה היא בחפוצה היום-יומית.

פירושן של דבר הוא, שכשראש הממשלה איננה אז החפוצה שייכה ללשכת

ממלא מקום ראש הממשלה, אבל אז אני ממשיך לפעול מלשכת ראש הממשלה

ולא מלשכת שר החנוך. אלה שתי לשכות נפרדות לחלוטין.

אין לשכה נפרדת לסגן ראש הממשלה, אלא יש לשכה גם לסגן ראש הממשלה

ושר החנוך והחרבות. יש לי עוזר מיוחד לעניני חנוך ומנהל הלשכה שלי

עובר על החומר שנשלח לי ממשרד החוץ והדווחים, לא אלה היום יומיים

אלא הסכומים של הענין, סיכומים שבועיים, הוא גם מסמן לי דברים

אחרי הכל אלה כמויות של חומר. אז בימים שאני ממלא את מקומה של ראש הממשלה

המנגנון של ראש הממשלה משרת אותי כלשכחה. אם היא נוסעת לשבוע, עשרה

ימים, אני יום יום, אם יש דבר משמעותי, מקבל, לאחר שתת-אלוף לי ור

או ממלא מקומי, לעמים הוא גלויה אליה כשהיא נוסעת לווינגנטון

אבל כשהוא כאן, הוא עושה את המיון המוקדם, או הוא או מנהל הלשכה שלנו,

(אגרנט: מי ?) בדרך כלל ליאור, ועניני משרד החוץ עושה את זה ראש

הלשכה שם. (אגרנט: אבל בענינים אלה, בענינים בסחונניים ?)

ליאור.

ועדת החקירה, 14.2.74

ישיבה צ', לפני הצהרים

מר יגאל אלון

קראתי עכשיו, לקראת העדות הזאת,

כדרכם של כולם, בכדי לרענן את זכרוני,

בקשתי לראות את החומר בכחב שהיה, והוא 2 - 3 דוחים יומיים שהיו

כאשר ראש הממשלה נעדרה מהארץ, והם זהים עם מה שאמר לי תת-אלוף

ליאור בעל-פה. פעמיים בשיחות, או שלוש פעמים, ופעמיים בטלפון.

מר י. ידין:

השאלה שלי הייתה, מפני שליאור כשהיה כאן

אמר, לאחר ששאלנו אותו, שהוא העביר אליך

את החומר בכחב של אמ"ג, כפי שהיה מעביר לראש הממשלה,

אבל פה התעוררה בעיה בקשר למשהו אחר. יש חומר גלמי. אנחנו שאלנו

על הלקטים היומיים, הוא אמר: כן, זה הועבר לידיעת סגן ראש הממשלה.

מר י. אלון:

אם כן, לפי מיטב זכרוני, לא.

ואני מוכן לסמוך על הזכרון ולא יותר.

מר י. ידין:

כש אם אינך זוכר יותר, אז אין טעם לשאלה

שלי. בשני הדוחים האלה של חשני באוקטובר,

ובמידה מסוימת של השלישי באוקטובר, זה על הגבול, באופן כללי

מה שאמר לך ליאור בעל פה, זה נכון. אבל יש פה פמה דברים, ובעקבות

השאלה של היו"ר אני רוצה לשאול, אתה אומר שעוד מימי מלחמת השחרור

הייתה לך הערכה בענין מודיעין, אבל נשאלת השאלה טוב, מה זאת אומרת

הערכה למודיעין. האם פירוש הדבר שאתה מקבל הערכה של המודיעין או שאתה

רואה בה, ברין וחשבון הכולל, ידיעה מסוימת, אז למרות, ועם כל הכבוד

להערכה של ראש אמ"ג, אחת יכול, ואני בטוח שעשית את זה, וגם לפני

24 שנים, אתה אומר: טוב, אבל יש פה ידיעה מסוימת שהייתי רוצה לראות

אותה במקורה. אבל אם אתה לא זוכר שראית את הדוחים האלה, אז כמובן

השאלה שלי היא לא רלבנטית.

ועדת החקירה, 14.2.74
ישיבה צ', לפני הצהרים

במידה שאני זוכר את הדיווחים האלה קבלתי
או בשיחות ישירות או בטלפון.

הער: מר יגאל אלון:

מליאור ?

מר אגרנט:

מליאור. יכול להיות, כאן אינני יכול לאמר

מר י. אלון:

דבר חד משמעי, יכול להיות שליאור, מיד אחרי

שראש הממשלה המריאה, הראה לי את הדוח של אותו יום.

אנחנו מדברים על הלקט.

לנשא:

יתכן שבאותו יום כשהיא המריאה, הוא הראה

מר י. אלון:

לי גם את החומר בכתב. ביומיים שהיא געדרה

לפי מיטב זכרוני הוא דווח לי, גם בשיחות שנפגשנו בהם וגם בשיחות טלפוניות

בין שהיה אומר זו היא הידיעה או בין שהיה אומר אין שינוי במצב שחיארת

לך.

את הידיעה של אתה ראת ?

מר אגרנט:

את הידיעה של ראיתי לראשונה בימים

מר י. אלון:

אלה כשבקשתי לעבור על חומר.

רציתי לעת אם בהזמנות זו לא היית שותף

מר אגרנט:

לנסות של התשובה האמריקאית או לא.

אני רק בקשתי שהנסוח ייעשה במשותף

מר י. אלון:

בין הגורמים שהזכרתי, הרמטכ"ל, שר הבטחון

ראש אמ"ג, והמוסד. לא הייתי שותף לנסוח, רק בקשתי שיהיה מוסכם על ידי

על הגורמים אלה. ראיתי את הנוסח לפני שנשלח.

ראית את הידיעה שעוררה את הצורך לתת

מר אגרנט:

תשובה. הרי זה בא מידיעה

לכן האמריקאים פנו,

ועדת החקירה, 14.2.74

ישיבה צ' לפני הצהרים

עד: מר יגאל אלון את הסקסט לידועה של ראיתי לראשונה שלשום. שלשום כשבקשתי חומר, כדי להחכונן לוועדה, המציאו לי את זה בתוך כל החכילה שהמציאו לי ממשרד ראש הממשלה. אבל לגבי הדוחים היומיים, אני נוטה להניח שכלוד עצמה, מיד לאחר המראת ראש הממשלה, ראיתי את הדוח האחרון, וכיומיים האחרונים לא ראיתי,

מר י. ידין: מתי המריאה ראש הממשלה, מר י. אלון: ביום א' בבקר, ב-30 בספטמבר. מר י. ידין: הלקט של אותו יום חובר באותו יום ב-1.30. מר י. אלון: לא, לא ראיתי, מה שראיתי, ראיתי בבקר, מיד אחרי ההמראה.

מה שמעניין הוא, שכשקראתי את הדוחים היומיים שמדובר בהם, בכתב, עברתי עליהם שלשום בערב, והשוויתי אותם עם מה שידועה, כתורה שבעל פה מפי חת-אלוף ליאור, ואין שום סתירה, גם בידיעה וגם בפירוש של המודיעין על זה. למשל...

מר י. ידין: את הפירוש אני יודע, אני מתכוון לידיעות. מר י. אלון: עכשיו כשאני קראתי את הדוחים בכתב, מר י. ידין: אני שואל אותך את זה, כי זה בדוח של ה-1 באוקטובר, כתוב, תחת סעיף של כוחות ים, "ההכנות בכוחות הים לחרגיל נעשו בימים האחרונים בגז- בזירת הים התיכון וזירת ים סוף כאחד. יצויין כי זה לראשונה, מאז הפסקת האש, הצי המצרי עורך חרגיל מקיף בשתי הגזרות, בו זמנית, נראה שהחרגיל משחלב בחרגיל הכינזרועי". אחר כך כתוב: "בזירת ים סוף יש להצביע על הפלגתן הצפויה ב-2 באוקטובר של שתי צוללות ופריגטה לפורט סודאן, נראה שקביעת מועד היציאה נעשתה בהסמכותן וצוותים נקראו מחופשה..."

ועדת החקירה, 14.2.74

ישיבה צ' לפני הצהרים

ער: מר יגאל אלוןמר י. ידין:

ידועה הייתה התכנית המצרית לשלוח צוללות לתיקונים

בפקיסטן, זה כחודש געשו הכנות לכך, אולם הסיבות

ליציאתן החפוזה, לפורש סודאן אינן ברורות. "

דרך אגב אנחנו היום יודעים, אנחנו - הועדה, שהמשפטים האלה שכתובים פה,

בדוח מודיעין, נכתבו להביא בחפשה

את הצוות, וזה מתפרש ובצדק "נראה שקביעת המועד ליציאה נעשתה בחפזון

וצוותים נקראו מחופשה" "סעיף ג-2, המשחתות המצריות שערכו בקור בסומאלי

חוזרות, היום, 1 באוקטובר לעדן, שם תהיינה החל מיום 2 באוקטובר ככוננות

ליציאה לים תוך 6 שעות". אבל כאמור אם לא ראינו את הדוח הזה, חשבת

לשאול אותך, בסדר, יש אחרי זה הערכה, אבל יש פה ידיעה, והם בעצמם נאלצים

בניגוד לרצונם, לא מבינים מדוע פתאום קוראים את המשחתות ואת הצוללות

אבל אתה לא זוכר שראינו את זה? אז זה לא יעזור לי.

מר י. אלון:

עכשיו אני רואה את לוח העבודה שלי באותם

היומיים, אני הרי נשאתי בשני הכתרים

הללו, כמובן שתמיד עדיפות לבטחון, אם יש צורך מפטלים כל דבר,

אבל אני יכול לראות זאת עוד פעם בהשוואת לוחות ביני ובין חת-אלוף ליאור,

אבל לפי מיטב זכרוני, הידיעות שקבלתי מרגע שהגעתי ארצה, כשטלפן לאמר

שנה טובה ובהזדמנות זו בישר לי מה נעשה בגולן, זה היה כשחזרתי מחו"ל

ערב ראש השנה.

ועדת החקירה, 14.2.74

ישיבה צ' לפני הצהרים

עד: מר יגאל אלון

אלון:

אכל בימים שהחלפתי אותה, הוא החזיק אותי
 בתמונה, בדייקנות ובקפדנות - כדרכו,
 אם בטלפונים של בקר, או בפגישה בכנסת, או ישר לחדר עבודתי, לפני הופעה
 בוועדת החוץ והבטחון או אחרי כן, בכל אופן לא ראיתי ביומן אלה גיירות.
 נכון הוא שאם היא נוסעה לשבוע, עשרה ימים, שבועיים, יש סידור בשעה מסויימת
 אני עובר על כל החומר, אחרי שממיינים אותו, אם מוצא לנכון להוריד הוראה
 או לא להוריד הוראה,

האינסטיטוט הראשון שלי היה, בבקר שצאתה
 לשטרסבורג, כשדווח לי על האלמנט המצרי, אמרתי אולי הם רוצים התייעצות
 והוא אמר לי שאינם רוצים. יותר לא הובאה לידיעתי התפתחות כזאת שהייתה
 אותי ליזום התייעצות נוספת.

מר אגרנט:

מי זה "אינס" ? זה שר הבטחון ?

מר י. אלון:

והמוסד. כי אם שר הבטחון והרמטכ"ל רוצים התעצות

אמ"צ עוד לא, התייעצות אפשר כשיש כבר איזה

חומר לשקול דעת, או לקבלת עצה, או לקבלת הוראה, הוא אמר לי עוד לא.

ד"ר נבנצאל:

גם כשאתה ממלא מקום ראש הממשלה אתה בחדר עבודתך

במשרדך במשרד החנוך והתרבות ?

מר י. אלון:

פרט למקרים שאני מקבל, נאמר כשאני עושה איזו

פעולה שקשורה עם אורחים מחו"ל. גם אז אני

עושה זאת לא בחדר עבודתה אלא בחדר הישיבות שלה.

ועדת החקירה, 14.2.74

ישיבה צ' לפני הצהרים

עד: מר יגאל אלוןח. לסקוב:

כשקבלת מחת-אלוף ליאור
דווח היו על הדווח בעל-פה מקרים
שבקשת לראות את החומר ?

מר י. אלון:

פרט לתשובה לאמריקאים שרציתי לראותה
לא בקשתי חומר נוסף.

ח. לסקוב:

יש פה איזה דבר מוזר, בעתון התפרסם
שהמוסד מודיע, לגורמים מוסמכים במודיעין
שהם לא העבירו אליך, מידע, על איזה חומר זה יכול להתיחס ? אחר כך
עוד דבר אחד שעשינו איתו הכרה בזמן האחרון, מקורות מקורבים למשרד הבטחון
טענו שהיית שותף, ואחר כך יש הודעה שהמוסד או אנשי המוסד טוענים שהם
לא העבירו את המידע הזה.

מר י. אלון:

אם כן ככה, זה כנראה חלק ממלחמת היהודים.
האמת היא, שביומיים האלה, בשלושה הימים האלה
לא הגיע אלש כממלא מקום ראש הממשלה, שום חומר מהמוסד, זה לא אומר
שלא הגיע לליאור חומר שגרתי שתייק אותו, אולי חומר שגרתי.

אחר כך רשם ב.צ. מ.

העד: סגן ראש הממשלה יגאל אלון

אלון: (המשך) אם נגעת במוסד - האמת היא שיש קצת חומר, שאני

מקבל כסגן ראש הממשלה בלי קשר עם מילוי מקומה של ראש

הממשלה. בדרך כלל אני נמצא בין החפוצה של משרד החוץ, יש שם - ראש הממשלה,

שר החוץ, סגן ראש הממשלה ושר הכסחון. אלה כתובים בחפוצה, על אותם מסמכים

שהם בחפוצה. אני יודע שיש מסמכים שהם אינם בחפוצה - ואינני רואה אותם. או

ישתכן שיש מסמכים שהם בחפוצה של מישהו אחר. נאמר, במסמכים שבעניני כלכלה

מעבירים לשר האוצר, אם זה בעניני מלוח אמריקאי או משהו כזה.

בעניני מודיעין אני מקבל, באמצעות מנהל הלשכה שלי, מדי

שבוע, בדרך כלל ביום ששי אני מקבל, את החוברות הכתומות או ורודות, משהו

בין כחום לוודוד, נדמה לי שזה נקרא "סקר שבועי", שבו שיש ידיעות בחלקן

פוליטיות ובחלקן בטחוניות, סקירה של אמ"ן.

מחודש דצמבר אשחקר, כלומר, אחרי המלחמה, בלי שביקשתי,

התחלתי לקבל באופן סדיר, באמצעות מנהל לשכת ראש הממשלה, פעמיים בשבוע -

שלו פעמים בשבוע, גם חומר מהמוסד, לאחר שהוא מויין ע"י מנהל לשכת ראש

הממשלה.

לנדוי: גוסף על החומר שהמוסד מעביר לך לפי מה שהוא קורא

"חפוצה גבוהה".

אלון: המוסד אינו מעביר אלי.

ידוי: הוא אינו מעביר.

מלמס לנדוי: לא, לא, הוא גם כן מעביר ידיעות לפעמים.

אלון: לא, אני מקבל חומר ממשרד החוץ, ככל שאני מופיע בחפוצה,

ואני מופיע הרבה מאד. ואגב, גם החומר הזה שאני מקבל, הוא

עובר מיון של/הלשכה שלי, והוא מעביר אלי אוחו חומר שלדעתו אני צריך לקרוא

מנהל

העד: סגן ראש הממשלה יגאל אלון

בעצמי, ויש מסמכים של משרד החוץ שהם מופיעים בחפוצה, אבל הוא מסיין מה כן ומה לא.

לסקוב: הנושא הערבי מעניין אותך - אתה מקיים מעקב אחרי העתונות הערבית, מה שהיא כן חבת?

אלון: אני מקבל מזמן לזמן הערכות ידיעות של הש.ב.כ. על הנעשה במגזר הערבי בארץ ובשטחים המוחזקים.

לסקוב: מלבנון ומארצות אחרות?

אלון: ידיעות על מה שנעשה בעולם הערבי אני מקבל אך ורק ממה שמועבר לנו ע"י משרד החוץ ומה שמופיע בסיכומים השבועיים של אמ"ן. ועכשיו אנחנו נפסיד את הקריאה השבועית של המאמר השבועי (לנדוי: חסנין הייכל) של העתונאי הקריא ביותר בישראל, חסנין הייכל. כמו אמרתי שהחל מדצבר, אינני זוכר באיזה יום בדצמבר, 1973 החילותי לקבל באופן מסודר חומר של המוסד, גם כן ממויין.

לסקוב: שאלתי בענין העחונים, כי באותו זמן בבירוח פורסמו כל מיני מאמרים, ולכן שאלתי.

אלון: לא. אני אינני קורא ערבית, הערבית שלי היא מדוברת ולא נחווית, כך שאינני יכול לקרוא ערבית, אני רק יודע לדבר ערבית של בני אדם. אמ"ן מקדיש חלק ניכר מהסקירות שלו על הנעשה בעולם הערבי, כולל ציטוטי עיתונים במקומות שדעתם נשמעת. החומר שמועבר אלי עכשיו ישר מהמוסד לא היה מועבר אלי קודם. אם כי ברוב הפגישות שמקיימת ראש הממשלה עם ראש המוסד אני יושב. למה אני אומר רוב? - אני מוזמן לכולם, אבל לא לכולן אני יכול לבוא. אינני יכול לבוא לכולן בגלל תפקידי העיקרי, שהוא שר החינוך והתרבות. אני מקבל הודעות "כיום זה וזה, בשעה זו וזו, צביקה מוזמן לראש הממשלה". פעם זה

הערד: סגן ראש הממשלה יגאל אלון

בסוף השבוע, פעם - בראשית השבוע, לרוב זה "שורט נוטיס". ועלי חל מה שאמר רבן גמליאל "לא שררה נתתי לכה, אלא עבדות ננתי לכה". והיות ואין לי חפקיד בנושא המוסד, פרט לימים שראש הממשלה נוסעת לחו"ל, אני גם אינני רואה הכרחי לוותר על ביקור באיזה בי"ס או באיזה רשת חינוך מקומי או באיזה ישיבה חשובה של מפעל הפיס על כסף לבניית בי"ס וכד'. אם זה מסתדר - אני ברצון בא. כך שאני מניח שאני משתתף בחלק ניכר של הפגישות האלה, לא בכולן. באותן פגישות שהשתתפתי בהן, נאמר, (א) אני חושב שלא היתה שום פגישה מאז שחזרתי מחו"ל, עד למלחמה.

היו"ר אגרוסט: אני מציע שנעבור הלאה.

לנדוי: אני רק רציתי לדעת, היתה סקירה שבועית רגילה של אמ"ן

ב-4 באוקטובר, ביום חמישי, אתה נוהג לעיין בסקירות האלה.

אלון: כן. זה קל מאד, זה כתוב בקיצור, בכמה עמודים דקים.

(לנדוי: זה בריכוז חמיד) כן, מתמצת מאד.

לנדוי: אז יש להניח שקראת.

אלון: (לאחר ברור עם ראש לשכתו) מנהל הלשכה שלי אומר שהיות

והחומר מגיע ללשכתו בתל-אביב ביום שישי, ואני יצאתי

מהמשרד ביום חמישי, כפי שאמרת. זה סידור קבוע, זה מועבר מלשכת ראש הממשלה

כתל-אביב.

ראש הלשכה: ביום שישי אתה מקבל תרכיז של דו"ח אמ"ן שהוא יוצא במסגרת

כפולה, אתה מקבל בכת אחת את הדו"ח של כל השבוע. יש סקירה

שאתה לא מקבל, זו סקירה שבועית, בצבע צהבהב.

לנדוי: זו הסקירה שהתכוונתי אליה. אז מה אתה כן מקבל?

אלון: זו חוברת יומיומית עם כריכת בריסטול כתומה או ורודה, שבה

ועדת החקירה - 14.2.74
 ישיבה צ' - בוקר

במ

- 70 - 64 -

העד: סגן ראש הממשלה יגאל אלרון

יש סקירה על מוקדים שונים בעולם, לאו דוקא בעולם הערבי, שיש להם משמעות מדינית-
 בטחונית לישראל, מטוקיו עד כריסטוף. כמובן עם דגש מיוחד על המזרח התיכון,
 בריח-המועצות וכד'. זה דו"ח שאני מקבל במעטפה, שיש בו חמש - שש חוברות, ואני
 קורא אותן ביום שישי בערב או בשבת בבית.

לנרני: את הסקירה הצהובה הזאת עד כמה שאני רואה אינך מקבל.

אלרון: רק כשאני ממלא את מקום ראש הממשלה, ולא ראיחתי אותה ביומיים

האלה.

אח"כ רשמה סק

עדות י. אלון:

יש לי דוגמא במקרה של סיכומים של אמ"ן כי שחקבלו מושג י. אלון:

כמה מדובר. זה המשלוח האחרון שקבלתי.

היו"ר אגרנט

מתי קבלתי אותו?

י. אלון:

ביום ששי שעבר. לא, ביום ראשון. זה כדי שחקבלו מושג

למה התכוונתי.

היו"ר אגרנט.

כדי להראות איזה סוג קבלת אז.

י. אלון:

אין לזה שום תכן לגבי העניין הזה.

היו"ר אגרנט:

זה לקט מודיעין יומי.

י. אלון.

זה לא העמוד הלבן.

סוג זה עני מקבל לקראת כל סוף שבוע, האוסף של השבוע

היוצא. זה חומר מעובד על ידי אמ"ן. זה בצבע הורוד.

היו"ר אגרנט:

אני מכין שאתה ראית את החשובה שלנו לאמריקנים שדברת עליה.

י. אלון.

כן.

היו"ר אגרנט:

אתה ביקשת שיהיה מוסכם על שר הבטחון, הרמטכ"ל, ראש אמ"ן

וראש המוסד או נציגו. זאת ראית בעצמך פני שזה יצא.

י. אלון:

כן.

היו"ר אגרנט:

אבל מה שהאמריקאים כתבו, שזה היה חשובה למה שהם רצו

לדעת האם את זה ראית גם כן?

י. אלון:

לא, את זה לא.

היו"ר אגרנט:

זה לא ראית. אז איך ידעת מה צריך לענות?

י. אלון:

קבלנו מכרז משגרירנו בארצות הכרית, מר דיניץ. אני

חושב שאת הם רק הזה ראיתי. במכרז פשוט ביקשנו ממנו חומר

[]

על מה הערכתנו את המצב. דווח לי שהיתה פניה של

בוושינגטון, וגם הוא ביקש הערכה. על זה דיווח לי תת-אלוף ליאור.

פיו"ר אגרנט: המברק של האמריקאים היה ממי

י. אלון: היו שני מברקים. היה ברק מהשגריר דיניץ, שבו הוא

מספר שנחקש להעביר חוות דעת והבטיח לפנות לארץ

ולבקש חוות דעת, או הערכת מצב נאמרו.

פיו"ר אגרנט: הוא מבקש, דיניץ מבקש.

י. אלון: דיניץ מבקש שימסרו לו כדי שיוכל להעביר לקיסינג'ר.

במקביל נמסר לי על ידי תת-אלוף ליאור, אני לא זוכר

אם בטלפון או בשיחה, שגם פנה אל איש בווינגטון, וגם

הוא ביקש הערכת מצב אמרתי שיש צורך שהתשובה תהיה אחידה, ולכן, הגורמים

העוסקים בכך, מפרט: שר הבטחון, ראש המטה הכללי, ראש אמ"ן וראש המוסד או

נציגו במקרה שהוא טרם זר מאירו פה, יכינו תשובה מוסכמת על כולם. אז אהיה

שקט שבטוח שמוצו כל המיורות, מה המוחות השוקרים על הנושא, ובעיקר - התשובה

לאמריקנים, אם כי לכתובות שונות, תהיה אחידה. אמריקה זו ממלה אחת בסופו

של דבר. בעצם אני לא ראיתי את עצמנו צנזור על מה חבורה כל כך חשובה בעיני

מכינה תשובה. בכל זאת קראתי אותה ולא ראיתי צורך להתערב, מלה כזו מלה

אחרת. זה כתוב בעברית, בלאו הכי השגריר או עוזרו מתרגם זאת לאנגית, והיא

הניחה את דעתי. ראיתי בזה סיכום של המצב כפי שנראה למוסדות הבטחון שלנו

עד רגע זה שבו נשלח המברק. ידוע לי שלאחר מכן היתה עוד שאלה אמריקנית והיתה

חשובה נוספת, אבל לא ראיתי לא את השאלה ולא את התשובה. אבל זה כבר היה

כשהדלתי להיות "קאפלוש מאכער".

נבנצאל: עצם העובדה ששני גורמים אמריקניים פנו וביקשו הערכת

מצב זה לא יצר רושם מיוחד?

י. אלון: אני רוצה שתדעו שלעתיים די קרובות יחסית, כשיש מתיחויות

מבקשים לשאול חוות דעת. יש לעתים שאלות

שהוא אינו מבקש רשות להשיב עליהם. יש קשרי עבודה ביניהם. אם הם מבקשים

אינפורמציה חריגה מאד, צריך לבקש את הסכמתה של ראש הממשלה, אם זה

יוצא דופן.

ידין: אתה את הידיעה הזאת של בסופו של דבר ראית?

אחר כך, היום?

לא.

י. אלון:

בפעם זאת השאלה היא שאלה. מגיעה ידיעה ,

ידין

מעבירים.

אמתה לכאן.

באיזה תאריך זה היה, דרך אגב?

י. אלון:

מה-30 בספטמבר זה יוצא . זהו המסמך שעל

ידין:

סמכו ניחנה התשובה ב-8 באוקטובר שאתה הקראת, זה הלך

"רצוף בזה תשובה שאושרה על ידי ראש אמ"ן לפי

סיכום יין ראש המוסד לראש אמ"ן, אבקשך להודיענו מידית לאחר מסירת התשובה

אמתה

ידין.

הצעת
פה מצורף/חשובה מה שאתה הקראת לנו.

זאת ראיתי עכשיו

י. אלון:

אבל את הידיעה שעל סמך זה באה החשובה, למה לא ביקשתי

ידין:

את הידיעה?

יחרה מזאת. דווח לי על ידי ח-אלוף ליאור, יש לי כל

י. אלון:

היסוד לסמוך על הדייקנות שלו, שחשבתא שבימים אלה, בימים

שאני הייתי בהם סמלא מקום נושא באחריות ישדה בלתי-אמצעית- לא הגיע למוסד שום

ידיעה משמעותיים חשובה. אני מניח שאם היה רואה לנכון להמציא לי את זה דווקא,

הוא היה מעביר לי.

אני רוצה לאחר קצת את הבעיה. באה אליך ידיעה כסמלא

ידין:

מקום ראש הממשלה, גם מדיניץ ואומרים לך שיש גם

ואתה כצדק אומר שחשבתא שהתשובה צריכה להיות תשובה של שר צבטחון, ראש

מטה כללי וראש אמ"ן. אבל זה ניסוח. אבל אתה היית לפחות, כך נדמה לי הריאקציה

המידית היא לראות את העניין שעליו צריכים להשיב.

לא, לא, אני הכי נוחי שבמקשים מאתנו הערכת מצב.

י. אלון:

אני רצייתי שהערכת המצב חהיה מוסמכת ומדוייקת ומוסכמת

על דעת כל הגורמים.

זאת אני מכין.

ידין:

אבל אני לא ראיתי בשאלה האמריקנית יותר מאשר אינדיקציה

י. אלון:

שהם גם מודעים שמתרחש משהו והם זרועים דעת מה אנחנו,

הישראלים, הנמצאים בזירה עצמה ושיש לה מודיעין כל כך טוב, אומרים על המצב.

כלומר, אני לא ראיתי בזה 'מודיעין נוסף. חוץ מזה שלב הראשון אני ראיתי

את עצמי מלך ליום אחד או יום וחצי עד שחזרת ראש הממשלה. זה ענין מהיום למחר. צריך לחת חשובה כדי, קודם כל שלא נשהה את החשובה שלנו לאמריקנים מסיבות ידיעות, מעונינים להתזיק אותם בחמונה, ולא היה לי רושם האמריקאים נותנים לנו פה נוסף שלא ידוע לי על ידי המקורות שלנו. הם מבקשים הערכת מצב - בבקשה. מה שדאגתי, שתהיה הערכת מצב שאני יכול להסתמך עליה.

ידין: הם מקבלים, אמ"ן מהמוסד ב-30 בספטמבר

מקור מהימן. "התקפה סורית ברמת הגולן. סוריה מבצעת

עחה חכנית קרב לפיה יופעלו ארבע דוויזיות חי"ר למצב הכוננות מלאה למלחמה שתפרוץ עד סוף חודש זה (ספטמבר). חכנית הקרב תהיה לתפוש מחדש את רמת הגולן. התכנית חבוצע בשני שלבים. הביצוע יחל ברגע שהכוחות יהיו מוכנים לקרב."

מיד אחרי זה בהמשך. "מאותו מקור. "בוא הוערך על ידי

המקור כמהימן ביותר, להלן המידע

יש פה מברק של שנים וחצי עמודים עם כל הפירוט המדוייק

של כמה דוויזיות, מה היא תתקוף, איפה היא תתיצב וכן הלאה. "הערות

ההשתרעות הראשונה תחל באור אחרון. כל הכנות צפויות להסתיים בסוף ספטמבר... עחה מקבלים המגדלים תדריכים. בערים הרושיות של סוריה כולל דמשק ניחנו פקודות להכנות להגנה אזרחית... הסורים ראו שהישראלים הציבור סימונים לבנים... מסר למקור... וכן הלאה."

על זה בעה ידיעה אחת הזכרת מקודם, התשובה

שאנחנו יודעים וכו' וכו'. אני חוזר על זה לא כל כך לגבי העבר, כי בכל זאת אם אתה לא ביקשת - לו ביקשת. למדנו בעבר וכל אחד יודע שאפשר לקבל הערכה, צריך לקבל את הערכת ואפשר לא לקבל אותה. אבל אם יש ידיעה חשובה, כדאי להתרשם מהידיעה עצמה. קראתי לך את זה בקיצור.

זה מסמך של המוסד. י. אלון:

זה מסמך של המוסד, חשובה לאמ"ן. אני קורא מהטופס ידין.

שהועבר לאמ"ן מהמוסד. קראתי כמה משפטים בלבד.

זה מפורט מאד מאד ועושה רושם די מהימן במקור שלו.

ממעט הניסיון שאני צובר מהענין הזה, כי אני לא עוסק י. אלון.

בזה במישרין ולא בקביעות, המוסד בדרך כלל אינו מאכזב.

יש לו סאגר עצום של ידיעות. את המסמך הזה לא ראיתי.

זה ולא מוסד. ידין:

מה שאני הבינתי שנתבקש מארצות הברית, גם מהשגריר, י. אלון:

שהשגריר מבקש שנמצא לו מידע והערכת מצב כדי שהוא,

השגריר ימסור את לברגר נדמה לי, עוזרו של קיסנינג'ה שהיה מקשר בין קיסנינג'ר

ובין השגריר. במקביל אומר לי חת-אלוף ליאור שגם מבקש

הערכת מצב, ויותר לא. לא תגוכות על הידיעות שלהם. אלא הערכת מצב מה אנחנו

חושבים, מה הערכתנו אנו על המצב. ואז הדבר היחידי שראיתי לנכון להבטיח, זה

שההערת המצב תהיה מסמכת ככל האפשר והספקתי לקרוא אותה לפני שנשלחה.

אחרי כן רשמה אד

לפני כן סק
אד

- 81 -

ועדת החקירה - 14.2.74
ישיבה צ' בכ"ק

הער: סגן ראש הממשלה י. אלון

ידין:

כל השאלה שלי נבעה מוויכוח שהיה, אנו חושבים שאחד
מחפידנו הוא, נאילו הוטל עלינו באמצעות שיחה עם העדים,
גם לתת להם אפשרות ללמוד לקח לעתיד. זה לא חובתנו... כל זה נבע מכך שכאשר
אדם מקבל הערכת מודיעין, או בקשה, רצוי - כך זה היה נראה לנו, וזו הסיבה
שאנו מבקשים לפעמים לראות את המקור - לראותגם את הידיעה עצמה שעליה מבסס
המודיעין את ההערכה. זה לא מקרה שהשגרירות בווישינגטון פתאום באותו יום
אומרת שמבקשים מאתנו הערכת מצב. זה לא בא סתם. יש להם ידיעות - הם לא קראו
בעתונות - יש להם ידיעה רצינית מאד. אם ליאור לא אמר לך את המקור ולא מסר
לך אותו, זה לא בסדר - ואני לא נכנס כרגע לשאלה מי לא בסדר ומה - אבל זה
מוזר שידיעה זו, באותו זמן שראש הממשלה איננה, מגיעה אליך ואתה לא ~~אגא~~
רואה את הידיעה עצמה. (זוהי ידיעה מחוץ חיק של 105)

י אלון:

לא הייתי עושה הכללה מהעובדה הזו לגבי הכלל. אני משער
לעצמי שאילו הייתי ראש הממשלה, בתוקף סמכותו הוא גם ממונה
על שר הבטחון ועל מערכת הבטחון, על הממשלה כולה, הייתי רואה את הדו"ח
הזה כיום שהגיע. אני בטוח שראש הממשלה מקבלת חומר. ויש גם טכניקה איך
מקבלים את החומר. לא כל החומר שמגיע הוא מועבר. הוא עובר סינון, הוא
חייב לעבור סינון.

הקשרים שלנו עם האמריקאים ^{על} ~~אגא~~ חילופי אינפורמציה הם בעצם
שוטפים, לא רק בימים כחיקונים, אלא גם בזמנים שנראים כקצת יותר מתוחים. לא
נראה לי הדבר מוזר אם האמריקאים מבקשים מאתנו הערכת מצב. כי אני כבר ידעתי
שיש מצב. על כך כבר דיווח לי חת-אלוף ליאור כמי שמוסמך לדווח לי. מה יכול
היה להראות מוזר בעיני כממלא מקום ראש הממשלה אם מודיעים לי שהאמריקאים
מחפידים בעמותנו לגבי המצב. לא היה בזה שום דבר יוצא דופן. לא צריך הייתי

ועדת החקירה - 14.2.74
ישיבה צ' בבוקר

הערה 4 סגן ראש הממשלה י. אלון

להקיש מזה שיש להם מין מידע חשוב כזה, ושאני אולי עוד לא יודע עליו. שהרי כל הזמן אנו מדווחים על מה שנעשה אצלנו. יש חילופי אינפורמציה שוטפים.

ידין: אני מסיק מזה, שכאשר חת-אלוף ליאון - כאשר אמר שיש גם בקשה מקבילה - לא הביא לך את החומר הזה.

י. אלון: זה היה בטלפון.

ואני עד לרגע זה לא ראיתי את המסמך הזה, אפילו לא בין המסמכים שראיתי לקראת הפגישה הזו, ביניהם מסמכים שאין לי כל יד בהם, כמו ישיבות שהיו אז בהיעדרו. המסמך הזה איננו אצלי פה על השולחן. לא ראיתי אותו.

נבנצל: אם מדברים כמן שעושה פרופ' ידין מבחינת איזה לקחים אפשר ללמוד בעתיד, הסיוואציה היא: ראש הממשלה בישראל עומד בעמדה מאד חשובה ושולט על מקורות ידיעה וכו' ועוקב אחריהם באופן שוטף. המצב שבו ממלאים את מקומו של ראש הממשלה יכול להתעורר לעתים קרובות, כי יש הרבה צורך לנסוע, וחוזר מזה - קורית היעדרות. לגבי דברים שניתן לדחות אותם אפשר לומר שהטיפול של ממלא מקום יהיה קצת פחות מעמיק מאשר הטיפול השוטף, והטיפול השוטף יחכה עד שראש הממשלה הקבוע חוזר לתפקידו. לגבי עניני הכסחוניים אין מקום לזה. וכאן יכול להיות שיקול שדווקא ממלא מקום שאיננו באופן שוטף בתוך החמונה יצטרך אפילו לשאול יותר ולהחעמק יותר מפני שהוא אולי לא יכול לעמוד כל-כך על משמעות של איזה ידיעה מאשר ראש הממשלה שהוא בתמונה כל הזמן.

העד: סגן ראש הממשלה י. אלון

י. אלון:

אולי זה יחייב אותי קצת לחאר את התפקיד של סגן ראש הממשלה, גם כאשר הוא סגן ולא ממלא-מקום, וגם כאשר הוא ממלא מקום. ואעשה

זאת בקיצור.

סגן ראש הממשלה הוא לעתים תפקיד חשוב מאד, לעתים איננו יותר חשוב מאשר כל שר. התפקיד הזה איננו קבוע בחוקה בישראלית, לא כמו בארצות-הברית. גם סמכויותיו אינן מוגדרות בחוקה. מקובל הוא, שסגן ראש הממשלה עוסק באותם נושאים שראש הממשלה מטיל עליו, ובמקרה דנון: מטילה עליו. הייתי גם סגנו של אשכול ז"ל.

לפני היו רק שני מקרים בהם כיצנו שרים בתפקיד של סגנים, ללא תיק נוסף, אחד היה אליעזר קפלן ז"ל בערוב ימיו, והשני היה אבא אבן יבדל לחיים ארוכים. התעניינתי אצל אבן כמה הוא עסק כאשר הוא היה סגן. מסתבר שלא יכולנו לאשור שום השוואה, כי הוא היה סגן בלי תיק, ואני עוסק בתיק שאני מאד מחשיב אותו והוא מעסיק אותי, תודה לא, במידה רבה. עד כדי כך שכאשר קיבלתי על עצמי את תיק החינוך לפני יותר מארבע שנים ביקשתי מהגב' מאיר לשחרר אותי משורה של תפקידים שעסקתי בהם מטעם ראש הממשלה גם בימי לוי אשכול ז"ל וגם בימי גולדה מאיר, כיבדל לחיים ארוכים. אזכיר כמה מהם.

הייתי המחאם של פעולות יועץ ראש הממשלה במיגזר הערבי;

הייתי יו"ר ועדת שרים העליונה לענייני ירושלים; הייתי יו"ר ועדת השרים לענייני מדע וטכנולוגיה לפני שביטלנו אותה. היא בוטלה לפי הצעתי. הייתי יו"ר ועדת שרים לענייני התיישבות בשטחים המוחזקים. חוץ מזה כל מיני תפקידים, להחליף אותה פה ושם. כאשר התברר לי מה גודל המעמסה של תיק החינוך, באתי ואמרתי: זה לא דומה. כל מה שעשיתי עד עכשיו יכול להיות שנגע במשרד ראש הממשלה. אני מבקש שחשוררי אותי וכאשר תרצי בעצתי או שאחליף אותך כאשר את יוצאת לחופשה, אני לרשותך. אף על פי שאף פעם לא עלה על דעתי אחרת. והאמת היא, שכאשר היא נוסעת יש לי מלוא הסמכויות. חיכף אסביר כמה אני מנצל אותן וכמה לא. כשהיא בארץ, אין לי שום סמכויות אלא באותם מקרים שהיא מבקשת שאופיע במקומה בכנסת, בהודעה

הער: סגן ראש הממשלה י. אלון

בכנסת, או לנאום באיזו ועידה שהיא החחייבה להופיע ולא יכולה לעמוד בהחחייבותה, ואני צריך להחליף אותה, או אם חלילה היא חולה, ואני עושה את העבודה לא כממלא-מקום - שכן כל זמן שהיא יושבת בארץ היא קיימת, ואין צורך בממלא מקום, אלא בעבודה פיסית הקשורה במילוי המקום.

מה הדיווח שמקבל סגן ראש הממשלה כסגן, לא כממלא-מקום - סיפרתי לכם. זה יותר מאשר מקבלים אולי רוב השרים. זה פחות ממה שמקבל ראש הממשלה, או שר הבטחון ו/או שר החוץ, על-פי חפקיריהם - ובצדק. אינני בא בטענות, כי לו היו לי טענות הייתי בא ומשמיע אותן. לא ביקשתי לעצמי שום זכויות יתר, ובכלל לא היו לי שום בירורים עם גב' מאיר על חפקירון ומעמדו של סגן ראש הממשלה. נרתעתי מלעסוק בנושא הזה, כי חמיר ראיתי בכך חפקיר משני ולא ראשי, אם כי אינני מקל ראש בו.

היא הנהיגה דבר אחד שלא היה מקובל בימי בן-גוריון ז"ל, כאשר סגנו היה אבא אבן. היא הנהיגה מנהג - שוב, אצאצא זה לא חלק מהחזקה, אבל מינהג שהופך תקדים אולי - שכל אימת שהיא נעדרת - אני ממלא מקומה. אין צורך אפילו כמעט בהודעה על כך. זה נעשה אוטומטית. בשנים הללו שהיא ראש הממשלה, קצת פחות משש שנים, היא אצאצא צטעה הרבה פעמים לנסיעות די ממושכות, וחלתה לא פעם - אם כי פחות ממה שלפעמים נדמה בחוץ. היא יצאה לעתים לחופשות, והחלפתי אותה גם בניהול ישיבות ממשלה וגם בקבלת החלטות שהן בסמכותו של ראש הממשלה. גם לעתים בבירורים בין שרים בנושאים השנויים במחלוקת בין משרדים. כמובן, שכאשר היא נעדרת מהארץ אני נוטל על עצמי את מלוא האחריות על העניינים, לרבות ענייני בטחון. לא אקח על עצמי לקבל החלטות שסובלות דיחוי, כמו מינוי חשוב, או החלטה תקציבית שאין הכרח לקבוע אותה דווקא בשבוע שגולדה מאיר איננה בארץ. אבל אם צריך לקבל החלטות אופרטיביות, או לקיים ישיבה או החייעצות, אני בהחלט או נענה לבקשת שר הבטחון, או נוטל יוזמה משלי. והא ראיה :

ועדת החקירה - 14.2.74
ישיבה צ' בבוקר

הער: סגן ראש הממשלה י. אלון

הזכרתי קודם את ספטמבר 1970. זו הייתה אחת התקופות המעניינות ביותר במזרח התיכון, שבהן ישראל הייתה מעורבת אם לא במישרין אז לפחות בעקיפין. ופרצה מחלוקת בין שר הבטחון, משה דיין, לבין הרמטכ"ל בר-לב לגבי הזאת עוצבת שריון. שר הבטחון סבר שאין להזיז כוח, ונימק זאת בכך שזה עלול להרגיז את האמריקאים שכאילו אנו מתערבים. (ידין: זה בקשר לסורים.) מלחמת האזרחים הייתה בעיצומה, והיה חשש שבית-המלוכה בירדן יפול. לנו ולאמריקאים היה עניין לבית המלוכה יחזיק מעמד, והיה לנו רצון להרחיב את הסורים.

(לנדוי: ספטמבר השחור?) כן, ספטמבר השחור.

לעומת זאת טען בר-לב, שאם קיימת אפשרות מדינית שאנחנו נרצה להזיז כוח במהירות, אז הוא רואה לנכון להגיד שהוא חייב להתחיל להזיז אותו מייד, אם זו שאלה של יממה או שתי יממות. שמעתי את הטיעון של שני הצדדים ופסקתי שאינני חושב שהאמריקאים יחייחסו לזה בשלילה. אדרבה, אם יחייחסו לכך בחיוב. אני אפילו מעוניין שיתפרסם בעולם שכוח כזה זו צפונה. שנית, קרוב לוודאי שנרצה למלא איזה תפקיד, לאש דווקא כהתערבות ישירה, להרתע הסורים, לכן פסקתי שאת עוצבת השריון יש להזיז לפי הצעת הרמטכ"ל. הדבר התקבל כהחלטה שבוצעה לכי לוח הזמנים שנקבע על-ידי

הרמטכ"ל.

האם נעשה אז נסיון להודיע על כך לאמריקאים מראש, או שפעלנו

לנדוי:

על דעת עצמנו?

כד בכך. והאמת היא שהאמריקאים היו מאד מרוצים מכך, וביקשו

י. אלון:

אפילו יותר מזה **לאצבא** לאחר מכן. בינתיים גב' מאיר הייתה בארצות-הברית

י. אלון (המשנה)

והם פנו וביקשו אפילו להיות מוכנים להתערבות ישירה.

אני הכאתי לכם דוגמה די קיצונית, כי לא הייתה מלחמה, אבל היה צורך להזיז כוח, שיש בו איום על מדינה שכנה. אנו העמדנו בכוננו גם את כוחותינו במת-הגולן לדי לאיים על הסורים, וגם מיקמנו חטיבה שריון שלמה עם כל מיני כוחות וציוד של הסוואה כאילו יש כוח גדול יותר. ואנו יודעים שהחזרה הזו מילאה תפקיד גדול בשיקול-הדעת של הסורים לסגת. לחיל האוויר נתתי היתר שיערוך גיחות צילום על-פני הריכוזים העירקיים שהיו בירדן. כדי להרתיע אותם מלהתחבר. וידוע לנו ממקורות מהימנים ביותר כי גם מלך בירדן שמח מאד על הצעדים שנקטנו בהם, שהם לא היו בלתי-מתואמים באיזה שהוא מקום, חלק בדיעבד וחלק תוך כדי הכנה ישירה. בזה גם מילא תפקיד חשוב המנוח יעקב הרצוג, כאיש היה אז מנכ"ל משרד ראש הממשלה והיועץ המדיני של ראש הממשלה, שעבד אתי בימים שהייתי ממלא מקום.

יכולתי להביא דוגמאות אחרות, כמו הדוגמה כאשר היתה

היתה לנו התחייבות לספק סוגי חמושת

י. אלון:

ואז קיימתי החייצות טלפונית שהשתתפו בה שר הכסחון, הממונה על המנהל הכללי של משרד החוץ, נדמה לי ששר החוץ לא היה בארץ, או שזכרונני מטעה אותי ושר החוץ היה אז בארץ אז אתו, רב-אלוף צור שהוא היה האחראי לאספקה הזו. החלבטנו ארבעהנו במסן קונפרנס מהיר, שהיו צריכים להתלפט

מהר, ופסקתי אחרי שבדקתי

, פסקתי להתיר את משלוח הנשק.

זו דוגמא שניה של המרמה שיה בין החתום המדיני והחתום הכסחוני.

בין שצדקתי ובין שלא צדקתי, הסוד הזה לא פורסם

הבאתי לכם שתי דואפאות משני חתומים איך ממלא מקום

ראש הממשלה צריך לקבל החלטות כאילו הוא ראש הממשלה לכל דבר. ואני

אפילו לא מטריד את ראש הממשלה בשאלות אם אין הכרח בכך. היו מקרים

שהטרדתי. ומתקופה הזו של "ספטמבר השחור" היו לי אחת שתי שיחות טלפוניות

ארוכות. היא קיימה מגעים שם אני קיימתי מגעים כאן.

לא הייתי רוצה שמהיעדרו של המסמך שציטט ממנו רב-אלוף

ידין יתקבל רושם שאין מראים לממלא מקום ראש הממשלה את מלוא החומר שצריך

לראות. זו איננה דוגמא טיפוסית. יכול להיות שהמסמך הזה נפל, כמו

שאופמס, כתפר שבין שתי גזרות בחזית. ראש הממשלה יוצאת בבוקר,

אני מקבל עם צאתה, מעמידים אותי על כך שיש ריכושים. אני מבקש אם להכין להחייצות

ועדת חקירה - 14.2.74
 ישיבה צ - בוקר
 העד: סגן ראש הממשלה י. אלון

א.י.

- 92 -

אומרים לי לא. לא הייתי מסיק מזה מסקנות.

ידין: בנקודה זו אני לא רוצה שיחקבל רושם חס וחלילה שאני

מנסה להדחק לתוך בעיות אחרות למפרי. אבל אם יש בן

אדם, סגן ראש הממשלה, שאוטומטית הוא צריך להיות ראש הממשלה כשראש

הממשלה בעדרת, וזו ההגיון מחייב שהוא יהיה בתמונה לפחות כמו ראש הממשלה

בחלק גדול מהעניינים.

איך אחת יכול להסביר היום, אני אומר, אינני מתכוון

לעשות פה - שהשיחה שהיתה חשובה מאוד, ראש הממשלה,

נעזוב את הגורמים האחרים, לא מסרה לך על חוכן העניין הזה, אלא למעשה

אם לצטט אותך, ראית את העניין רק לפעם כמה ימים? כי זה נוגע לבעיות

לא רק מודיעיניות?

י. אלון: זו שאלה חשובה, אין לי תשובה שתניח את דעתך ודאי.

. הפירוש היחיד שאני

נותן לו רטרואקטיבית, יתכן שזה התרחש כשאני שכנתי בבית החולים.

יתכן שידוע לכמה מכם שהיה לי התקף לב ושכנתי ארבעה-חמישה או ששה שבועות

בבית חולים. אחר-כך נסעתי לחו"ל לשקטעסיס, ויכול להיות שבגלל ההיעדרות

דעת החקירה - 14.2.74
 ישיבה צ - בוקר
 הער: סגן ראש הממשלה י. אלון

שלי מהחיים הפוליטיים הפעילים בשתי תקופות - קודם כל בית-חולים, אחר-כך שבועיים מנוחה מלאה, ואחר-כך נסיעה לשבועיים לאירופה.

ידין: אולי זה באמת קרה אז. מתי חזרת מחו"ל?

י. אלון: בערב ראש השנה. ב-26 לספטמבר.

ידין: הפגישה הזו הייתה ב-25 לספטמבר.

י. אלון: יכול להיות. זה רק מתזק את התפיסה שלי. אני למשל לא הייתי בישיבה חשובה מאוד של הממשלה שעסקה בחבנית אופק א', כי זה היה בדיוק כששכתי בבית החולים. ואני אחטנוגרמה של הישיבה הזו, פשוט מחוך ענין לדעת מה עושה צה"ל, קראתי הרבה זמן אחרי הישיבה. אז באמת, חזרתי מחו"ל, נסעתי הביחה, בינתיים היא נסעה, מן הון להון כמו שאומרים, אחטנוגרמה הזו לא ראיתי.

ידין: אני אומר לך את כל זה, אני שואל אותך בשביל הלקח.

פילון ב-1 לאוקטובר היית מבקש לראות את הדו"ח של

יבאלון: לא ידעתי על קיומו.

ידין: מאי לא, על השאלה הזו שביקשו תשובה. אילו אני רק אומר,

אז היית מגיע לדו"ח

י. אלון: אני לא ידעתי על קיומו של מסמך זה. ולשא שיערתי שהשאלה

של מאל נציגינו

מתבסס על מידע . הייתי בטוח שהאמריקאים מעוניינים לדעת מה אנו חושבים.

לכן לא הייתי מודאג מהעדרו של מסמך שלא ידעתי על קיומו. אני משער לעצמי שלו המסמך הזה היה מגיע יום אחרי זה, כשאברת מאיר כבר לא הייתה בארץ, בודאי היינו מגיעים למסמך הזה כי הוא מאוד חשוב.

אחן לך דוגמא אחרת, ששמעתי עליה מפי האל"ל ליאור לגבי מסמך שאז היה לנו ולא ראיתי אותו. ב-1 לאוקטובר,

זה נושא שלא רצינו להכניס אוהך מפני שידוע לנו ידין:
שהוא לא קיבל. לא רצינו לערב אוהך.

אני לא מתערב, אני רק רוצה להראות שיכול לקרות מקרה י. אלון:
אחר שיש מסמך חשוב עם נקיבת תאריך למלחמה, שמגיע כיום פרוץ המלחמה, הוא מועבר לראש אמ"ן לא מועבר לתא"ל ליאור ולא מועבר לראש הממשלה.

גם לא לשר הכסחון. זה ידוע לנו. ידין:

ראש אמ"ן ראה את זה. זו דוגמא יותר מוחצת. י. אלון:

זה לא היה מקרי. זה שוב ענין של הערכת אמ"ן. לנדוי:

זה לא נפל בין הכסאות. ידין:

אבל בדרך כלל ראש הממשלה מקבלת החלטות מהמוסד במישריף. י. אלון:

אבל המוסד הודיע לנו שכשהוא קיבל את הידיעה הזו הוא ידין:
לא רצה לעשות פאניקה כל יום שני וחמישי, הלך לראש אמ"ן, ואמ"ן אמר לו: שמע, זה לא זה.

אני לא שופט את המוסד, כי אני אוהב את המוסד. י. אלון:

אני חושב שחובה היתה להביא את המסמך הזה למפקד הישיר של המוסד וזה ראש הממשלה.

ידין: זה לית מאן דפלג.

י. אלון: כד בוד עם המערכת הבטחונית.

אני מוכרח לומר, אני רוצה שלא נקבל פה רושם מוטעה, בשנים הללו שאני לעתים די מזומנות ממלא את מקום ראש הממשלה, אני נהנה משיחוף פעולה מלא מצד שר הבטחון, שר החוץ ושר האוצר, אלה שלושת המשרדים העיקריים שראש הממשלה מטפלת בהם, והמוסד שלא לדבר על לשכת ראש הממשלה. לא נחקלתי קשיים של הטלת מרות לעתים בניגוד בין דעתו של שר החוץ כשהוא סובר אחרת או כששר הבטחון סובר אחרת. והבאתי לכם דוגמאות. כי שר החוץ למשל התנגד למשלוח הנשק .

אגרנט: זה נשלח בסוף?

י. אלון: זה נשלח והגיע. אני לא יודע אם הספיק להכנס לקרב.

לסקוב: בקשר להחייצות שראש הממשלה מנהל: קשה לי להבין

מהפרוטוקולים על אופי הייצוץ. האם אתם נקראים - שביל

לייעץ לה לגופו של נושא או בשביל להציע לה פרוצדורה לטפל בנושא

שמישהו העלה? כי כשאחה אומר צריך להביא את זה לדיון ממשלה, ההצעה

לראש הממשלה זה הצעה של פתרון, ייעוץ על איזה פרוצדורה ללכת. אבל מהנושא

שהועלה היה על איזשהו מצב. האם לא נקראים שביל לחת עצה לראש הממשלה

גם לעצם הנושא שמועלה? הנושא שמחייב היה שאלת שאלות בשביל להבין את

העניין ולהביא את זה לממשלה או ביום ד' או ביום ה'. האם לגופו של עניין

לא מחבקש מעצם הפגישה לתת לראש הממשלה עצה? הרי ביחס לזה היא נקראה?

י. אלון: פגישות מעין זו שהתקיימה באותו יום ד' הן נדירות מאוד.

ממה שאני יכול להעיד על עצמו, ואני נמצא קרוב לראש הממשלה

גם מבחינת תפקידי וגם בעבודתי, בעניינים צבאיים-ישראליים, אם היו שתיים-

שלוש פגישות כאלה, בהשתתפותי, אינני יכול לדבר על פגישות אחרות, במשך קדנציה

אחרונה, במשך ארבע השנים, זה המכסימום שאני מעלה על דעתי.

למשל אחת מהן הייתה כשהיא חזרה מארצות הברית בספטמבר השחור, ב-1970, העניין בירדן עוד לא הוכרע ~~אם-כן~~ עוד הייתה התלבטות מה חפקידנו בזירה הזו והיא כינסה התייעצות מוקדמת לשמוע דעות שונות לקראת ישיבת ממשלה בנדון. אבל אז לא הייתה זו ישיבה לקבל החלטות אלא כל אחד אמר את דעתו. היא מצפה שכל אחד יאמר את דעתו.

לתת את דעתו או לערוך לה עצה?

לסקוב:

זה היינו הך. אם אני למשל אומר לה לדעתי שבשלב מסויים עלינו להפעיל את חיל האוויר על הצבא הסורי,

י. אלון:

זו עצה, לא דעה.

לסקוב:

זו עצה בעקבות דעה.

י. אלון:

העצות שבשביל לקבל אותן היא זימנה את הפגישה, זה לא רק שבביל פרוצדורה אין לספל בזה.

לסקוב:

אין הגזרה. כיהפגישות האלה נדירות מאוד. אני יודע

י. אלון:

שהיא מקיימת באופן די סדיר פגישות ישירות

על פי חפירה עם הכתרון והרמטכ"ל. ויש אגב בענין זה היררכיה ברורה.

אני יודע בדיוק למה רב-אלוף לסקוב מתכוון. אני רוצה

י. אלון:

בעקבות שאלחו, כדי שהענין יהיה ברור:

הייתה התייעצות, ולמעשה בין אם זה הוגדר או לא הוגדר, חובה או לא חובה, אבל למישהו שישב שם שנקרא להתייעצות כזו, אם הייתה ~~למשהו~~ לו דעה אחרת מראש הממשלה או מהבוכחים, הוא היה צריך להגיד את זה לעצה. ולכן אי אמירה מבחינה זו של אדם שהייתה לו הזכות להציע בעצה, אזו מכיע למעשה את דעתו גם באי האמירה. למה אני אומר את זה? הייתה פה ראש הממשלה, והיא אמרה לנו שהיא מייסרת את עצמה בענין מסויים שקשור במלחמה, למה היא לא חשבה לעשות משהו.

אז היא אמרה לנר, אם כי זה לא מלחמה, אמר לה רב-אלוף ברלב: מה את מייסרת את עצמך: יושבת פה אשה כשיש פה גנרלים לשעבר, הוא כולל את עצמו, והם לא אומרים. אז מה את צריכה להיות יותר חכמה מהם? כלומר, בעובדה שיושבים באחייעצות כזו שר הכסחון גנרל לשעבר, סגן ראש הממשלה גנרל לשעבר ראש המטה הכללי גנרל בהוות, וכו' יש כאילו, בין אם זה מוגדר או לא, אצל ראש הממשלה אני מניח, מין רצון להיות בטוח שבענין הכסחוני הזה, היא שומעת חוות דעת לא רק מהצינור הרשמי, אלא מאנשים. נודע לי שהיא יכולה לקרוא למקום שהוא גם את גלילי ולא רק אי, ה שריס אחריים. היא תושבת שפה יש הצטברות של יידע ושל נסיון של אנשים שהיא מעריכה את דעתם.

השאלה לכן שאני מסכם אותה בנקודה הזו היא:

אחרי כן יע.

פ.ע.

ועדת החקירה, 14.2.74

ישיבה צ', לפני הצהרים

עד: מר יגאל אלון:מר י. ידין: השאלה לכן, כשאני מסכם בסנק בנקודה זאת,

היא שב-3 באוקטובר, אחת למעשה אינך חושב

שאנו עומדים לפני מלחמה, לכן צריך לנקוט בצעדים חורגים מהצעדים

שנוקטים באפשרות של התלקחות מקומית בסוריה, או משהו ברומה לזה.

האם זה נכון או לא.

מר י. אלון: זה נכון באופן חלקי, ואסביר כמה זה נכון

ובמה זה לא נכון. על קיומם של רכוזי כוחות

אין חולקים. מקבלים זאת כנתון. הוכחה יכול להיות על כוונת הכוחות ואלה.

אלה המופקדים במישרין על הבטחון ועוסקים בו כל שעות היממה,

וכל ימות השנה, בין שהם אנשי מודיעין, בין שהם מצביעים או שרים,

שיש להם נגיעה ישירה בעניין. מסיבירם שכבר היו דברים מעולם. מזמן

לזמן ישנם רכוזי כוחות, חמרונים וחרגילים גדולים. ישנם רכוזי כוחות

בסדר גודל דומה. עם חריגים וכלי חריגים, ואם אנו אומרים לך שצריך

לגייס כל אימת שיש חרגיל גדול, אנחנו נהרוס את העם, את הכלכלה את מילואים

מקובל עלי שכל אימת שיש מצב כזה, אם לגייס או לא לגייס, יש צורך לעשות

שקול דעה יסודי מאד. גם מהצב החברתי, כלכלי, גם מהצד הפוליטי.

עכשיו, כמשתתף בשיחה כזאת, שעיקרה היה בעיקר אינפורמציה ולא חילוקי

דעות, והיא אגב לא הוגדרה כישיבה לחלופי דעות, אומרים לך שאנו במצב

של כוונות, אנו תגברנו את הכוח למקרה שתפרוץ מלחמה.

(ידין: - דובר על פשיטות של הסורים) נכון, והכל מבוסס על ידיעות ולא

רק על הערכות. ואומרים לך שיש לנו סדור ש-48 שעות לפני פתיחת המלחמה

נדע. אז אם יש כוונות ואומרים בחשובה לשאלה שיש כוח המקורב לבסיסים

בחזית, באזור כורזים, אני דרך שאלות, אתם צריכים להכין מה האופי

של פגישה כזאת, אני מוזמן קצת כקביצור,

5115

ועדת החקירה, 14.2.74
ישיבה צ', לפני הצהרים

עד: מר יגאל אלון

מר י. ידין:
כאן יש שאלה ששאל רב-אלוף לסקוב,
וגם אני שואל, מה זה, אם זה קיביצ'ר
או שזה נוחן אשליה לראש הממשלה, אם כך,

מר י. אלון:
לא, לא, אני אסביר את התיזה שלי.
השבתי שבנסיבות אלה, תרומתי אני נותן
דרך הצגת קושינות. למשל, אני, הציג לי ענין הצגת החיים השגרתיים
במצרים. הציג לי. אני אפילו אמרתי לעוזרי, אני לא שקט דוקא מהרגשת
השגרה הזאת. באותה ישיבה ביקשתי שהמודיעין יהיה ער לנושא הזה.
האם זה שגרתי או שזה רק העמדת פנים של שגרה.

מר אגרנט:
מדוע זה הציג לך אם זה שגרתי ?

מר י. אלון:
אולי זה איזה הברקה קלה בראש, שאולי
השגרה הזאת באה לחפות על משהו.
אבל לא עד כדי כך שהייתי משוכנע, ואת זה הפניתי לראש אמ"נ וכל
מיני מקומות.

מר י. ידין:
זה פירוש שלך, ואני מקבל אותו.
כשקוראים את הסטנוגרמה בשאלה הזאת
יכול להיות שמחקבל פירוש אחר, אדם רוצה להיות בטוח שזה באמת שגרה
כי אם זה שגרה אז זה מרגיע.

5116

ועדת החקירה, 14.2.74

ישיבה צ' לפני הצהריים

ער: מר יגאל אלוןאלון:

אני התכוונתי באמת שגרה, אם זו לא שגרה מלאכותית.

גם השאלות באהבה אחרות, כמו קרבת הרזרבות

של פכוחות שלנו, או העניין הסובייאטי, אצלי הוא חמיר באינדיקציה,

לכן שאלתי את השאלות האלה וחשבת שהחשובות, שתיכדקנה עוד, לשאלות האלה,

חוכלנה לעזור. עכשיו, עובדה, נערכו לפחות לפרוץ המלחמה עוד כמה פגישות.

כיום שישי בבקר, אני חושב, מתקיימת פגישה בהשתתפות ראש הממשלה, שר הבטחון

וראש המטה הכללי, ראש אמ"נ, וראש המוסד נסע להיפגש עם איזו אישיות חשובה.

מר י. דיין:

אתה היית אז בגינוסר.

מר אלון:

כן, והשר גלילי למשל בישיבה ביום רביעי כן היה.

כאן הוא לא היה.

מר ידין:

אבל אתה לא היית, אני מניח, כי הייתי בגינוסר.

מר אלון:

גם אילו הייתי בחל-אביב לא הייתי מוזמן ל זה.

זה שייך לפגישות הסדירות שהן על פי ההסארכיה.

אולי אסב את חשומת לבכם, אני מתכוון לסטנוגרמה שאני לא השתתפתי בה, אבל

יש בה גמפה חשובה להוכחת התיזה, אני מתכוון לסטנוגרמה שנרשמה כנראה לא

על ידי סטנוגרפיסטית, אלא נרשמה על ידי ראש הלשכה, סא"ל שלו מ-5 באוקטובר.

אני מצטער, לא זו התכוונתי, היו שתי ישיבות (מחפש בניירותיו)

מר אגרנט:

היו שתי ישיבות אחת עם חברי ממשלה יותר מאוחר

מר אלון:

אז מתקיימת פגישה, שמשתתפים בה רק ראש הממשלה.

5117

ועדת החקירה, 14.274

ישיבה צ' לפני הצהרים

עד: מר יבאל אלון

אלון:

ובסדר, כך צריך להיות, ראש הממשלה
 שר הבטחון, הרמטכ"ל, ראש אמ"נ, חת-
 אלוף ליאור, סא"ל שלו. והם מקיימים דיון על פי ההיארכיה,
 כמערכת הבטחון עד לקודקוד, היינו ראש הממשלה.
 באותו יום, בשעה יותר מאוחרת, נערכת פגישה שבה מזמנת ראש הממשלה
 מספר שרים שהיו בתל-אביב. עכשיו, אילו הייתי בתל-אביב היו מזמנים
 אותי לשנייה, אף פעם לא לראשונה. לראשונה אף בודאי לא, כי אף פעם
 לא זומנתי לישיבה בהרכב זה, במשך כל שנות כהונתי כסגן ראש הממשלה,
 פרט למקרה אחד ערב מלחמת ששת הימים, כשהשתתפתי יחד עם לוי אשכול
 ז"ל, בישיבת המטכ"ל, מעולם, עד לרגע זה, לא השתתפתי בישיבות המטכ"ל.
 ביומיים האחרונים נערך כנס של ספ"כ (סגל פיקוד כללי) לא הוזמנתי.
 אחמול או שלשום. יכול להיות שלא הייתי יכול להשתתף גם אילו הוזמנתי.
 כלומר, אגם צריכים לדעת שהשרים שהם מוזמנים הם באמת ממוסדים בנושא
 הבטחון. אני חושב שזה לטובת העניין. אבל אני רוצה לצטט פסקה מהישיבה
 השנייה, היא פסקה חשובה מאד שמבהירה מה מצב ההיארכיה.

מר אגרנט:

זה עם חברי ממשלה אחרים ?

מר אלון:

כן. אני מבקש את סליחתכם, זו תהיה פסקה

אגם - ארוכה אבל היא מבהירה מאד.

אומר בין היתר שר הבטחון: "

מר לנדאו:

מה העמוד ?

מר אלון:

אני מתכוון לרוב עמוד שלושה וכל עמוד ארבעה.

5118

ועדת החקירה, 14.2.74

ישיבה צ' לפני הצהרים

עוד: מר אלון יגאל

אלון:

צטטה מדברי שר הבטחון: " היתה לנו שיחה

מוקדמת עם ראש הממשלה אתמול, ואמרתי כבר

(אגב, אני יודע מה היתה השיחה המוקדמת, בבקר) ואמרתי כבר, שזה לא דבר

חדש. עקרונית חשבנו לפי הוראת ראש הממשלה, להעלות את הנושא ביום ראשון

בישיבת הממשלה בירושלים. בינתיים הלילה היו ידיעות נוספות, ושמענו

על זה מהרמטכל. בררתי עם ראש הממשלה, היא תהיה ביום הכפורים בתל-אביב

אם יקרה משהו ביום הכפורים, לפני ישיבת הממשלה ביום ראשון, גסתפק

באישור ראש הממשלה לכל דבר. אם יקראו המילואים או לפתוח בהפצצת נגד.

אני מתאר לי שאפשר לקרוא ישיבת ממשלה באותו קצב, אני יוצא על כל פנים

מתוך הנחה, שיהיה זה בסדר וחוקי וכן הלאה. אם לא יקרה שום דבר

עד יום ראשון, המחשבה היתה ביום ראשון להביא זאת בפני ראש הממשלה

גם המחשבות הכלליות שלנו ולא תכניות או פרטי ביצות מפורטות.

מה נעשה אם אמנם יקרה כך. בעיקר לגבי רמת הגולן, מגמות של הפצצות

וגיוס מילואים, על זה נקבל מהממשלה אישור מראש וכמובן שבמגע שוטף

עם ראש הממשלה היא חדע על כל שלב. ואם היא תמצא לנכון היא תכנס

את הממשלה בלי שזה בטקס יעכב את הפעולה. כרגע אנו במצב כזה.

וזו הנקודה העיקרית. זה הנוהג במשך כל הזמן, ולא ניתן נוהג אחר,

אם יקרה כרגע משהו ברמת הגולן שאלוף הפיקוד צריך יהיה לעשות שם במקום

משהו, ולא יוכל, או לא יספיק להתקשר עם רמטכל, הוא יעשה זאת בעצמו.

מיד. אם יוכל להתקשר ולקבל אישור, יקבל אישור. אם הרמטכל יחשוב

שעלין לעשות דבר מה מיד, ואין לו זמן להתקשר איתי, כלומר עם שר הבטחון,

הוא יעשה זאת. נניח שלא ימצא אותי, אלא את ראש הממשלה, יתקשר ישירות

איתה. אם אחשוב מפה לשם שצריך לתת אישור מידי לעשות משהו, ואחר כך

לקבל אישור מראש הממשלה אעשה כך. אם ניתן לקבל כל אישור, נקבל קודם

אישור.

5119

ועדת החקירה, 14.2.74

ישיבה צ' לפני הצהרים

עד: מר יגאל אלוןאלון:

בדרך כלל בין ההוראה להתחיל איזה דבר, ועד הכצוע באמצעי התקשורת, שישנם לנו כאן מספיק לעבור את כל הדרגים. יכולים לאמר לאלוף הפיקוד שהוא יכול להתחיל ואת הרגעים הספורים לקבלת האשור יכולים להשיג. אם ישנם דברים פרובלמטיים מקבלים אישור. או לא מקבלים אשור ואחר כך עושים את הפעולה. אבל אנו נמצאים עכשיו במצב כזה, שהיות וזה לא התקפה שלנו ולא ביוזמה על ידינו, אין לנו מה לקבל אישור. אם יפתחו באש או יזיזו 500 טנקים בגבול הסורי כגב כדי לכבוש את רמת הגולן, אז לא יהיה ספק שיעשה מה שצריך לעשות כדי למנוע זאת, ותחבא חכניה מפורטת לפני ראש הממשלה שחולכים לעשות דברים אלה ואלה."

כלומר, העניין החיאתי הוא בהיר ונהיר.

וכיון שאני בעצמי לא זוכר יותר מאשר שתיים שלוש פגישות. במשך 4 שנים של הקדנציה האחרונה שבהן זומנתי לאיזו התיעצות, לקוקוס מעין זה, אז בדרך כלל העניינים נחככים בתחומי הסמכויות, בין הרמטכ"ל, שר הבטחון, שר הכסחון וראש הממשלה, ודברים שראש הממשלה מוצאת לנכון להביא להכרעת הממשלה. יש מקרים, והם נדירים מאד, שבהם היא מזמנת כמו שרים לשמוע, להשמיע, לא לקבל החלטות.

אם זה לא נראה רגיל, סימן שזה משהו מיוחד.

מר י. ירון:

ועדת החקירה, 14.2.74
ישיבה צ', לפני הצהרים

5120

הער: מר יגאל אלון

אלון:

אין ספק, אין ספק בכך שראינו כאן חמרת
הסכנה, אבל הרושם שיכולתי אני לקבל,
למה לי לדבר בשם האחרים, כלומר שצריך עוד להכין כמה נקודות,
אנו ערוכים על ידי חגבור הכוחות, לא נכנסנו לפרטים אופרטיביים,
זה לא תפקידנו, ולא הייתי עשבים עושה זאת מכל מיני סיבות.
אלא אם הייתי אולי ממלא מקום, אינני יודע, אבל לא במסיבה של קוקוס
כזה. בעיקר אני מוכרח לאמר, ההתרשמות שיהיה לנו אזהרה או התראה
של 48 שעות, עלי זה עשה רושם.

ד"ר נבנצאל:

בתקופות שונות הייתי ממלא מקום ראש הממשלה,
וכאן הדברים כשלעצמם, ממה בעצם הסמכות
להחליט של ראש הממשלה ?

מר י. אלון:

בתוקף היוחו ראש ממשלה.

ד"ר נבנצאל:

כתוב באיזה מקום ? הסמכות היא מצד אחד
של שר בטחון בתחום הפעולה שלו, ומצד ראש
הממשלה כממונה על המוסד, בעניינים ישירים של המוסד למשל.

אחר כך רשם ב.צ.מ.

5121

לפני כן רשמה יע
במ

ועדת החקירה - 14.2.74
ישיבה צ' - בוקר

העד: סגן ראש הממשלה יגאל אלון

נבנצל: (המשך) ויש שהממשלה מסמיכה את ראש הממשלה לקבל החלטות

כאלה, יש מחוץ לזה לראש הממשלה בחור שכזה?

אלון: בסידרת החלטות אשר התקבלו מאז אני מכהן בממשלה, שלוש קדנציות, אבל נדבר על השחים האחרונות, אם כי גם בראשונה, כשהיחה ועדת ~~ממשלה~~ שרים לעניני בטחון בממשלה, כשבן-גוריון היה עוד בממשלה. והיתה ועדה כזו, ועדה קטנה, של 7 - 9, חברים והיו שם גם שני גנרלים לשעבר, שר החקלאות דיין ושר העבודה אלון, לא בתוקף תפקידם כשרי החקלאות והעבודה. ובסידרת החלטות, ביחוד מאז מלחמת ההתשה, כאשר החבר שיש צורך להגיב הגבות שונות, לבצע תגובות שונות, היתה המ שלה תסמכותה כממשלה או כסמכותה כועדת שרים לעניני בטחון, מקבלת החלטות שבז'רגון הפוליטי קראנו להן "קונסטוטוציה", שבהן נקבע באיזה מקרים רשאי הרמטכל לקבל החלטה, באיזה מקרים רשאי שר הבטחון, באיזה מקרים יש צורך באישור ראש הממשלה ובאיזה מקרים יש צורך בהחלטת הממשלה כולה.

היו"ר אגרנט: אבל זה אינו מדבר על מצבי חרום כאלה.

אלון: אני לא מדבר על מלחמת רכתי, אני מדבר על תגובות בגד פעולות גרילה, בגד פעולות התשה. ובכל פעם הצטבר נסיון ואנחנו היינו מרחיבים את ה"קונסטוטוציה", כי בינתיים היינו מבינים שהעולם לא ייחרב עם חיל האויר מפציץ איזה מוצב של פאתח בירדן. היחה איזו אבולוציה בהסלמה של תגובותינו ובמתן סמכויות גוספות לשר הבטחון ולרמטכל ע"פ מה שנקבע.

כשמדובר בהכרזת מלחמה, מתוכננת על ידינו, כלומר, מיתקפת בגד מקדימה, ברור שאין סמכות לראש הממשלה. לשם כך יש צורך בהחלטת הממשלה כולה, אפילו לא ועדת שרים, אם יש מיתקפת פתע שאיש לא חוזה אותה ברור שכל אחד, בדרג שלו, מהחוליה שעוסקת בחצפיה אי שם מעבר לקו ועד לאלוף הפיקוד ועד למטה הכללי ועד לשר הבטחון, כל אחד פועל בשטח שלו, כל זאת - להשיב מלחמה שעה. ומיד מזמנים את הממשלה, במהירות האפשרית.

כאן נוצר מצב ביניים. גדלה הסכנה להתלקחותה של המלחמה. עוד

העדו: סגן ראש הממשלה יגאל אלון

לא ברור אם מתכוונים למלחמה רבתי או לגיחות בקנה מידה מאגמאט אאמא יותר מקומי, כיבוש שנים - שלושה ישובים, חדירת גדוד משוריין וכו'. והתכוונה ראש הממשלה לקבל אישור מוקדם לסידרת פעולות באם אין בהם החקפת מנע, כמו הפצת ריכוזי צבא בצפון סוריה, פגיעות במסופי דלק או בתחנות כוח חשמלי, אם אלה מטרת צבאית או לא. עוד לא עלה על סדר היום באופן מפורש ענין הגיוס. אבל אני מניח שהיה עולה ענין הגיוס אם זה היה נערך לפני המלחמה.

ידין:

זה לא בהתאם לדיון ביום שישי לפני הצהריים. כל דבריו של השר גלילי שם מובנים אחרת. הוא אומר "אני לא רוצה שאתם, ראש הממשלה ושר הבטחון, תהיה במצב שתצטרכו לקרוא לממשלה, אלא הייתי רוצה שתראו בהחלטתנו כאן את נחיצת הסמכות".

אלון:

אין ספק שאם מתקבלת ידיעה - ואני אקח כאן לדוגמה - וראש המטה הכללי, שר הבטחון וראש הממשלה משוכנעים שיש צורך בגיוס מהיר - אם אינם צריכים לבקש הסכמת הממשלה. אני בטוח שהיתה ניתנה פקודת גיוס כזאת, כמו שעשתה ראש הממשלה ביום כיפור, היא נתנה הוראה על גיוס לפני שכינסה את ראש הממשלה, והיתה דואגת שמזכיר הממשלה ירווח לכל אחד מהשרים באופן אישי, על מנת שיהיה בתמונה.....

היו"ר אגרנט:

אני רוצה להגיד שמה שאתה אומר עכשיו - זה בשבילי דבר חדש. כשאני קראתי את הדברים הללו השבתי שחשבו דוקא על אפשרות שיפתיעו במלחמה. על כל פנים מדבריו של גלילי שהוא אומר "ולכן יכולות להיות הפתעות", הוא אומר "ישאורה שמתירה את הרצועה" והוא מחייחם לדבריו של זיאט, שר החוץ המצרי דאז, בעצרת או"ם "ולא הייתי רוצה למנוע את ראש הממשלה ושר הבטחון, ~~מאמנתם-מבסמכותנו~~ ~~אנו במידה והדבר יהיה הכרחי לפני שהממשלה מתכנסת~~. כישיבה הזאת השתתפו רוב חברי הממשלה.

אלון:

פחות מהמצוינת.

העד: סגן ראש הממשלה יגאל אלון

היו"ר אגרנט: אינני יודע אם זה היה בדיוק לפי כל דקדוקי החוק, אם הישיבה הזאת בכלל יכולה להסמיך אותה לגייס מילואים או לא. אבל על כל פנים נוכח המצב הוא הציע את ההצעה הזאת, וישנו הגיבוי הזה שמשתתפים בישיבה הזאת נוחזים לראש הממשלה ושר הבטחון לגייס מילואים. עכשיו אני שומע מפיך שזה מצב ביניים, עוד לא חשבו על איזה פעולה כוללת או על איזה פעולת תגמול סורית גדולה.

אלון: אני אמרתי כך: אם מתקבלת ידיעה מהימנה שעומדת להתרחש מלחמה מיידת וצריך לגייס מיד - אין חייבת ראש הממשלה לכנס את הממשלה. היא רשאית להוציא פקודה גיוס, כלומר, להתיר לצבא לגייס.

היו"ר אגרנט: זה מה שנאמר כאן או שאתה אומר שכך נהוג?

אלון: זה הכלל המקובל.

היו"ר אגרנט: אני מבין שזה ההגיון המתחייב, אבל מתי זה הוחלט?

אלון: אני לא יודע מתי זה הוחלט, אבל אני יודע לפי המושגים שהשתרשו במוח שזה הכלל, שאם יתגלה צורך דחוף בגיוס, בגיוס גדול, גיוס מלא, שהשהיתו עד לגיוס הממשלה יש סיכון בטחוני - ראש הממשלה בעצה עם שר הבטחון מוסמכת להחליט על כך.

ידין: אז מדוע גלילי כל כך מדגיש זאת.

אלון: אני מיד אגיע לזה. שלא לדבר על כך שאם כבר פרצה מלחמה מוסמכת ראש הממשלה לקבל החלטה כזו. פה נתכנסה ישיבה, שאיננה ישיבה של הממשלה. פשוט, יש איזון החמרה מסויימת במצב, אולי ההחמרה אינה נראית כל כך קיצונית שיש הכרה לכנס את כל הממשלה. אני מסער, אני אינני מעיד בזה, ו מוזמנים אז כל מי שנמצא בחל-אביב. ~~ההחמרה-החמרה-החמרה~~ ומקובל בדרך כלל, לצערי, שביום חמישי ושישי כמעט כל השרים נמצאים בחל-אביב. אז היא אמרה

חעד: סגן ראש הממשלה יגאל אלון

למזכירה "תקרא את הסביבה הקרובה, את חל-אביב, אח מי שנמצא בתל-אביב".
ואני קובע כאן את דעתי, היא איננה מחייבת את הממשלה וגם לא את הפורום הנכבד
הזה. זאת לא היתה ישיבה חוקית. כלומר, היא לא היתה ישיבה בלתי חוקית. ראש
הממשלה יכולה להחליט לזמן אח מי שהיא רוצה ואת כל מי שהיא רוצה, אבל זה
לא היה מוסד המחייב את הממשלה. היחידים המחייבים את הממשלה זה ראש הממשלה.
אבל היא זימנה עוד חברים, עוד שרים, לישיבה.

בהכירי אישית את השר גלילי, לפחות כמו כמה אחריים כאן,
אני כשקראתי את הדו"ח הזה, לא מזמן, דרך אגב, - ראיתי משהו גלילי סיפוס
(סיפוס גלילי). הנה התכנסו 7 - 8 שנים, ויש לראש הממשלה ושר הבטחון את
תמיכתם המוסרית, ואנחנו רוצים שתדעי את זה. כדי שאם מחר יבוא איזה שר ויגיד
שהנה פרצה מלחמה בגלל העובדה שהכריזו על גיוס לפני הזמן. ומאחר וכולם סברו כך
לא הייתי מיחס לזה משמעות פורמלית, בהחלט לא. כל השמונה היו יכולים להגיד
לא לגייס וראש הממשלה - כן לגייס, קולה שקול. וכן להיפך, כל השמונה היו
אומרים לגייס והיא היתה אומרת לא לגייס - לה היתה הסמכות.

ידין:

בקשר למה שאמרת קודם שחדור בתודעתך מקדמת דנא שראש

הממשלה יכולה לגייס. מעציתן שראש הממשלה עדיין לא כדעה

כזאת. היא אומרת: אני פעם ראשונה עומדת במצב כזה, אינני יודעת מה היה במלחמת
ששת הימים, אם היתה לראש הממשלה סמכות או לא היתה לו סמכות. חגידו לי -
איך אני צריכה לנהוג?

אלון:

אני אמרתי מה בראשי. ואביא לכם שתי דוגמאות, שכודאי נהירות
יותר לרב-אלוף לסקוב ולרב-אלוף ידין.

מה היתה הפרוצדורה של הגיוס הכללי והיציא למלחמה במבצע

קדש?

ידין:

אני מחוץ למשחק. אני יום לפני זה הפרתי כחצור. וכן-גוריון

חעד: סגן ראש הממשלה יגאל אלון

שלח אלי את מזכירו הצבאי, סגן אלוף נחמיה ארגוב ז"ל ואמר לי "לא יכולתי להרשות לעצמי מצב שתתחיל מלחמה והרמטכל לשעבר ייתפס כשהוא חופר בחפירות".

אלון: לזה אני קורא הומניזם.

יריין: ממש הומניזם.

אלון: אם כן, דוד בן-גוריון, בתפקידיו כראש ממשלה ושר בטחון,

כינס כמה שרים. הוא כינס, לפי מיטב זכרוני, ואנחנו לא

עושים פה ועדת חקירה בעניין בן-גוריון. כינס בעיקר את השרים שעשויים היו לתמוך בהחלטת המבצע. בינתיים היו שנים שייצגו את המפלגה שהייתי חבר בה אז, אחדות העבודה - פועלי ציון, המנוח ישראל בר-יהודה ומשה כרמל ייבדל לחיים. בן-גוריון התיר לשני השרים הללו להכניס לתמונה שלושה אישים, והשביע אותם - לא יותר משלושה. שנים מהם, אני חושב היו חברי כנסת, שחק טבנקין ז"ל, גלילי ועבדכם אנוכי. הוא הסכים שימסרו להם, יחיעצו אתם ויחוו את דעתם בישיבה, כפורום המצומצם, שהוא כינס.

כאשר התבשרו התנאים ובעצם הכל היה ערוך לפתיחת מלחמה והייתה דרושה רק החלטה רשמית של הממשלה - הוא כינס את מליאת הממשלה, שרים רבים, אינני זוכר כמה, והעביר החלטה ברוב, לא פה אחד, על פתיחת מלחמה. וזו דוגמה בולטת מאד בהיסטוריה המדינית והצבאית של ישראל.

היו"ר אגרנט: אבל בכל זאת הייתה החלטה של הממשלה.

אלון: הגיוס נעשה לפני הישיבה. הפתיחה באש נעש נעשתה אחרי הישיבה.

לסקוב: מותר להפעיל צו 8 ולאחר זאת חייבים לקבל אישור הממשלה וועדת חוץ ובטחון.

אלון: אם כן, הגיוס נעשה קודם והמלחמה פרצה רק לאחר אישור

5126

במ

- 116 - 120 -

ועדת החקירה - 14.2.74
ישיבה צ' - בוקר

העדו: סגן ראש הממשלה יגאל אלון

מלחמת הממשלה.

היו"ר אגרנט. אינני חושב שזה עומד במבחן החוק.

אח"כ רשמה טק

לפני כן ב.צ. מ.
טק

- 121 -

ועות החקירה - 14.2.74
ישיבה צ' - בחקר
עדות י. אלון:

המשך דברי היו"ר אגרנט

זה מקרה, שפה אנחנו קבלנו את היוזמה לצאת למלחמה, הייתי דורש שזה בוודאי דורש החלטת ממשלה. אבל אנחנו במצב אחר.

י. אלון:
אביא דוגמא הפוכה, שלמרות שאנחנו היינו היוזמים הגיוס נעשה לא אלא אחרי החלטת ממשלה אלא

לפני החלטת ממשלה.

י. אגרנט.
אתה חושב שזה נכון?

י. אלון.
לא. אני לא הייתי מרוצה מכל הפרוצדורה.

היו"ר אגרנט.
אחה יכול לומר רק שאם זה נעשה אז, על אחת כמה

וכמה במקרה כזה כמו היוס.

י. אלון:
אני מסביר איך ההחגבשה בתודעתי סמכויות ראש הממשלה.

ידין:
אני חושב שיש להכדיל פה בין שני נושאים.

מחינת החוק לבני הציבור לפי צו שמונה מותר אולי

לגייס. הוא צריך להודיע. הבעיה שנה עומדת היא לא החוק כלפי הציבור, אלא היחס ש
בין ראש הממשלה וחבריה בממשלה.

י. אלון:
נכון. אבל הגיוס נעשה לפני החלטת הממשלה.

היו"ר אגרנט.
זו אותה השאלה, היחס בין ראש הממשלה ובין חבריה

בממשלה. או שהיא זקוקה להסכמה מראש או שאינה

זקוקה להסכמת מראש. זאת היא השאלה.

י. אלון:
אביא דוגמא שניה. מלחמת ששת הימים. ראש הממשלה

ושר הבטחון היה לוי אשכול.

היו"ר אגרנט:
זו דוגמא מעניינת שהבאת עכשיו.

י. אלון: זו דוגמה מן החיים. ראש הממשלה ושר הבטחון

היה לוי אשכול ז"ל, הרמטכ"ל היה יצחק רבין

יברל לחיים ארוכים. ברגע מסויים החליט אשכול, או שוכנע אשכול, אינני

יודע, במקרה זה לא הייתי על ידו כי הייתי אז כמוסקווה, החליט על הצורך

בגיוס כללי. כינס את הממשלה והחליט על גיוס כללי.

היו"ר אברנט: הממשלה החליטה.

י. אלון: אבל - אני מביא דוגמא - מדוע החליט על

גיוס כללי? הרי רק לפני זה היתה עוד הערכת

מצב ששלוש שנים או שנתיים לא חתיה מלחמה. אבל, סדר הכוחות של האויב או אולי

לפי ידיעות מודיעיניות נוספות, שיכנעו אותו שהסכנה גדולה יותר.

ידין: זה היה גם לפי הצעת ראש המטה הכללי בשלב זה.

י. אלון: לא בוקתי בדיוק את הפרוצדורה. אשכול הביא

לממשלה הצעה, בתוקף תפקידו - הוא מילא תפקיד

כפול אבל זה לא חייב להיות כפול - וכיקש לשאול את הממשלה. היה לו זמן לעשות

זאת. אותו אשכול שהחליט החלטה נכונה בזמן הנכון, נפל קרבן להחלטותו,

כי ככה זה אצלנו. אתה עושה את המעשה הנכון, מגייס בזמן אבל לא פותח מיד

באש, אתה מתחיל להיות מכוקר על כך ששהססת כביכול ולא פתחת באש, לא יצאת

למלחמה. אני לא בטוח אם הטראומות של הימים ההם לא נחננו את אותותיהם

כשיקול הדעת אם לגייס אם המילואאים או לא לגייס את המילואאים ערב מלחמת

יום הכיפורים. מאי-נוחיות הזאת של להיות מגוייס עם צבא גדול ואינך פותח

כמלחמה.

נבנצאל: מכל מקום, עניינים כמו החלטה על הזזת

חטיבת שיריון בספטמבר 1970 או המשך האספקה

הצבאית , לזה יש לראש הממשלה סמכות.

י. אלון.

כן. אז החלטתי על הזזת החטיבה המשוריינת
והודעתא על כך לממשלה, אבל לאחר שהחחילו לבצע

אח ההחלטה.

אחר כך הבאת לידיעת הממשלה.

נבנצאל:

וגם לוועדת החוץ והבטחון של הכנסת.

י. אלון.

אם לסכם את תשובתך, אתה סבור שאם לוועדת ראש הממשלה
הדבר מחייב זאת, היא רשאית לגייס מילואים.

היו"ר אגרנט.

אם המצב הצבאי מחייב זאת ויש חשש שדחית ההחלטה

י. אלון.

עד החלטת ממשלה תזיק לנו צבאית, אם מציעים לה,

שר הבטחון או הרמטכ"ל או השר הנוגע בדבר, היא רשאית להחליט בלי הממשלה, אם

היא רוצה. טוב יותר אם יש זמן לכנס את הממשלה. היא, אגב, מקפידה מאד לשתף

את הממשלה אפילו באישור מבצעים קטנים. אני זוכר שכתקופת מלחמת ההתשה היא

אחאאאאאאאא היו מביאים בפני ועדת שרים לענייני בטחון, לעתים אישור של פשיטה

של גדוד מעבר לחעלה, או אפילו פלוגה מעבר לחעלה. היו מקרים שהפלנו הצעות בהצבעה

נגד מבצע מסויים.

ועדת השרים לענייני בטחון נעלמה מן האופק.

לנדוי

נוצר חלל ריק בגלל זה. כך אני רואה זאת מכל

מה ששמענו. שמצד אחד הממשלה כולה היא גוף גדול ובעיקר קיימת בה סכנת דליפות

של חומר סודי, ולכן נרתעים לפעמים מלהביא בפניה את כל המידע הקיים. ועדת

שרים מצומצמת אינה קיימת. לכן יכול להוצר כמו שנוצר פה ב-3 באוקטובר

וב-5-6 באוקטובר. האם לוועדת המצב הזה מניח את הדעת, או האם לא צריך לחדש את

ועדת השרים לענייני בטחון, המצומצמת?

י. אלון:

לדעתי יש צורך בקיומה של ועדת שרים מצומצמת.

אני זוכר את גב' מאיר בלכטיה בנושא זה ודת

שרים לענייני כסחון מורכבת לפי שני שיקולים. אגב, לא ענייני חוץ. הכוונה לבטחון בלבד. ועדת שרים לענייני כסחון מאתמול בעבר נקבעה לפי שני קריטריונים. תפקידם של האנשים, והשיקול הקואליציוני. למשל, לא יתכן שבועדת שרים לענייני כסחון, נוסף לראש הממשלה, שהיא היו"ר, לא יישב שר הבטחון, שר החוץ ושר האוצר. כי שלושה אישים לפי תפקידיהם, יש קשר בין כסחון וחוץ וכן להיפך, יש קשר בין כסחון לבין כלכלה, במובן הרחב, וגם במובן התקציבי. לא יתכן שתהיה מפלגה השותפת בקואליציה שאינה מיוצגת על ידי נציג מוסמך שלה בוועדת שרים לענייני כסחון.

לנדוי:

אתה אומר שזה לא יתכן. אתה אומר זאת בתור מדינאי.

י. אלון:

לא יתכן משום שלא תהיה מפלגה שתשתתף בקואליציה

ולא תאמר: אני פסולה להיות שותפת בעניין כל כך

גורלי כמו נושא הכסחון? אבל כאן מתחילה הצרה, שאני לא שלם אתה. כאשר רוצים לבנות את ועדת השרים לענייני כסחון, במתקונת של הממשלה, כלומר, על פי יחס הכוחות המפלגתיים. זאת שגיאה. כי בסופו של דבר, על פי אה חקנון עבודת הממשלה, כאשר בוועדת שרים קבועה מספיק שיש שר אחד שהוא חולק על דעת הוועדה - זה יכול להיות ועדת שרים לענייני כלכלה, ועדת שרים לענייני חקיקה וכו' - הוא יכול להחזיר זאת למליאת הממשלה.

לנדוי:

גם בוועדת שרים לענייני כסחון?

י. אלון:

כן. אלא אם זה דחוף, אם צריך להחליט תוך

חצי שעה לתת פקודה לחזית. אבל אם מדובר נאמר

על הקמת עוד אוגדת שיריון, היו מביאים דברים כאלה לוועדה, וזה לא עניין

שמחליטים בהבל פה ורצים לבצע באותו יום.

אתה מדבר על חבר ממשלה שאינו בוועדה, גם שר כזה.

היו"ר אגרנט.

אן שאינו מרוצה מהחלטה והוא במיעוט. הוא רשאי להביא זאת לממשלה, אם הוא מוצא לנכון.

י. אלון

אם ההחלטה אינה פה אחד, רשאי אחד הטריים להביא זאת לממשלה.

יריין:

זה חל על כל ועדות השרים הקבועות. לעתים קורה

י. אלון

שהממשלה אומרת, אחרי שהיא דנה במליאה לאן דווקא

בעניני כסחון, באיזה שהוא עניין, והיא אומרת טוב, קיימנו בעניין זה דיון, נעביר זאת לוועדה, והיא תחליט סופטת, אפילו אם זו ועדה של שנים שמערערים. אז זה ידוע מראש.

מה קרה? קרה שבזמן הקמת ממשלת הליכוד הלאומי,

התרחבה הממשלה כולה. כתוצאה מכך התרחבה ועדת השרים לעניני כסחון, תוך הקפדה יתרה על יחסי כוחות מפלגתיים. ולפתע פתאום מצאה את עצמה הגב' מאיר במצב מוזר. כרגע שיצאו אנשי גח"ל מהממשלה, נשארנו עם ועדת שרים בסדר גודל, שאולי זכרוני מטעה אותי, של 15 שרים, אולי אני טועה, אולי 14 מחוץ 18. יוצא, איפא, שבגלל גבתי או איזה שר אחר, חזני, מחזיקים במוסד נפוח וגדול. אז לעזאזל, או שחתייה ועדת שרים קטנה, או שכל הממשלה תהיה ועדת שרים לעניני כסחון, ויחולו עליה כל כללי הסדרות, כולל צנזורה. היא ניסתה, אם זכרוני אינו מטעה אותי, לשאת ולתת עם המפלגות שיסכימו לייצוג מצומצם יותר, ואז להרכיב את הוועדה על סדר גודל מתקבל על הדעת, פחות מעשה. לא הצליחה, ואז הפנה כל הממשלה לוועדת שרים לעניני כסחון.

היא אמרה לנו שיש עוד שיקול. יש שרים אקסופיציו

יריין:

יש שרים "אקסקואליציו". אבל היה שיקול שלישי,

שיקול של אישים. יש אישים. נניח שיעשו את רב-אלוף רבין שר הקלאות, לא מתקבל על הדעת שהוא לא יהיה בוועדת שרים לעניני כסחון. ואלה השלושה מנפחים.

י. אלון: אבל תשובתי היא חד-משמעית. לדעתי יש צורך בו דת שרים לענייני בטחון, קטנה יותר, סודית יותר, ואז יש תקווה שהיא תלווה את צרכי הבטחון ברציפות גדולה יותר ובידיעת העובדות יותר.

היו"ר אגרנט: והרכבה לפי הפונקציות שאתה ציינת?

י. אלון: אני מקבל את החוספת של רב-אלוף ידין שיש גם פונקציה שלישית, אבל אפילו נצטרך לתאמתם להקריב כמידה מסויימת את הפונקציה השלישית.

לנדוי: שתיים צריכות להיות.

י. אלון: שתיים זה הכרחי לדעתי. זה אנשים שממלאים תפקידים מסויימים ומייצגים פעלגות מסויימות.

לנדוי: זה יילך רק עם ממשלה מיעוט.

י. אלון: אבל לא לפי מפתח מפלגתי.

אני רוצה להביא לתשומת לבכם עוד דבר שאולי אינכם

יודעים. היות ואני הייתי בין הנושאים ונותנים עם בן-גוריון על הקמת ועדת שרים לענייני בטחון הראשונה, הוא עמד על כך שועדת השרים לענייני בטחון - והעביר את מה שרצה - אינה מקבלת דיווחים מודיעיניים. כלומר, אינה רשאית לקרוא מסמכים של המודיעין ושל המוסד. זה היה נובג. ועדת שרים לענייני בטחון אינה מקבלת לעיון מסמכים מודיעיניים. לא יכול חבר ועדת שרים לענייני בטחון לומר: אני רוצה לקרוא את כל הדוח"ים של המוסד או של המודיעין בנושא זה. לשמת זאת, לכל דיון שהיה קשור בהערכת מצב, ראש המטה הכללי/ לעתים רחוקות מאד היה מביא את ראש אמ"ן, אם בכלל, היה נותן הערכת מצב גם מודיעינית, אבל לא היה מביא את המסמכים לעיונם של השרים. זו עובדה מעניינת.

נבנצאל

אתה רואה אפשרות שענין של הערעור במליאת
הממשלה יירד או יצומצם? זה אחד הקשיים הגדולים.

י. אלון.

אני סבור שאם מדובר על החלטות שסובלות דיחוי
בביצוען, צריך לשמור על האופציה הזאת. אגב, גם

כשיש ועדת שרים לפנינו בסחון, והשעה בידינו, אין פירוש הדבר שהכרזת מלחמה
חיעשה עלידי ועדת שרים לפנינו בסחון. היא בודקת את הענין, היא לומדת את
הנושא, היא מגבשת החלטה, ואז, גם אז צריך להביא זאת לשני מוסדות נוספים,
לממשלה ולועדת חוץ ובטחון. אם יש זמן. אם אין זמן - היא מוסמכת.

לנדוי.

דווקא החלטה על גיוס היחה מתאימה לוועדת שרים
מצומצמת.

י. אלון:

כן. מאד. לא היה כל קושי אפילו על ידי מטוסים
לזמן ארוכה, מירושלים, מבנוסר. חוץ חצי שעה-שעה.

ידין:

אני רוצה לעבור לנושא אחר. לפני הישיבה,
כי בישיבה הזאת השאלה שאני רוצה לשאול כרגע ככה

לא עומדת, אתה חזרת כמה פעמים וזה מוכן מאליו, שאחד המרכיבים בכסמון שלך,
גם ב-3 באוקטובר, זו הידיעה אמא הברורה שתהיה לנו התראה, היות וזה נאמר...

י. אלון:

שני מוסדות.

ידין.

אתה רואה בזה מעין - לא שאתה עומד לבדיקה מבחינה

זאת, כלפי עצמך - אתה רואה בזה את ההסבר שבאותו

רגע לא חשבת שזה ענין מהיום למחר. עכשיו אני רוצה לשאול אותך חוות דעת,
האם אתה חושב שההכרה של הגופים המעל-הצבא, שהצבא אומר להם, ראש מטה כללי,
ראש אמ"ן: אנחנו נדע 24 או 48 שעות...

לפני כן טק
אר

-131-

ועדת החקירה - 14.2.74
ישיבה צ' - בבוקר

הער: סגן ראש הממשלה י. אלון

י. אלון: אני לא הייתי מסתפק ב-24 שעות.

ידין: האם זה מספיק?

יצאאלאגא
הי"ר אגרנט: לא שמעתי את השאלה.

ידין: האם הוא חושב שעבורו הידיעה וההבטחה של הרמטכ"ל, שתמיד

נשיג 24 שעות או 48 שעות - זה מספיק. הוא אומר שכשבילו

זה הספיק כדי לשקול. השאלה שלי הייתה: האם הוא חושב שאוחז צידוק או נימוק חל

על כל הגורמים האזרחיים אם הרמטכ"ל בא ואומר להם: רבותי, אני אדע 24 שעות,

מקודם, יש לי כל המקורות. האם זה צריך להניח את דעתם?

הי"ר אגרנט: האזרחיים?

ידין: אני דיברתי על האזרחים.

י. אלון: על השרים, אתה מדבר?

ידין: מעל לרמטכ"ל.

י. אלון: על השרים, על עצמי.

ידין: על עצמך - אמרת לי. ראש הממשלה.

י. אלון: כאשר אתה שומע: מוכרז מצב של כוננוח ג'. כאשר אתה שומע

ואפילו רואה כמו עיניך, בלי להיכנס לפרטי-פרטים - שטנקים

עולים לרמת-הגולן, כאשר אחת מקבל תשובה לשאלה, שיש עתודה קרובה, ותוך 24 שעות

ניתן צאג להעביר - נוסף לעתודה הקרובה - עוד שריון. את דעתך זה היה מניח

מכחינת הביזס.

ידין: את דעתך הבנתי. נקח לרבע אחד את ראש הממשלה, ואפילו את שר הבטחון. אם ביום ששי - זה פשוט לחוות-דעה, זה לא מחייב לא אותך - אותך רק מבחינת חוות-הדעת - אותנו ודאי לא - אם באים הגורמים הצבאיים, ואני אומר הרמט"כל, ואומרים לגורמים הממונים עליהם יותר ממה שאחה אמרת עכשיו, לא רק שתהיה לנו אחראה, אלא תהינה לנו אינדיקציות נוספות כשביל לגייס מילואים. הצבא הסדיר נפצא בכוננות המלאה והוא פרוש, ואין אנו חוששים להיתפס מבחינת הבלימה, כי תהינה לנו אינדיקציות וכו'. האם לפי דעתך זה מספיק בשביל שראש הממשלה ואחרים יקבלו את הדבר שאומרת האוטוריטה הגבוהה ביותר - הרמטכ"ל - בשני דברים יסודיים: בענין המודיעין ובענין היערכות צה"ל וכוחו לבלום.

י. אלון: מה שלא אומר עכשיו עלול להיות חכמה לאחר מעשה.

ידין: חכמה לאחר מעשה - גם ראש הממשלה וגם שר הבטחון אמרו..

י. אלון: נחוץ שאהיה יותר רווי ברציפות של הידיעות של המודיעין. למשל, אני מתאר לעצמי שכראש ממשלה אני יכול בקלות להפגיש

לעימות את זמיר ואח זעירא בנוכחות שר הבטחון והרמטכ"ל. אני יודע שזמיר - עכשיו אני יודע - הוא בין המחמירים ביותר.

ידין: לא במקרה הזה.

י. אלון: אינני יודע, כך אמרו לי.

ידין: אני יודעים ממנו שדווקא במקרה זה הוא אמר שלא תהיה מלחמה.

י. אלון: אני אומר שזוהי דילמה נוראה במדינה כמו שלנו, שלעתים

קרובות יש בה גיוס מלך בדרך כלל יכולה להיות פשרה.

מהי הפשרה? יכול להיות שהצעתו של שר הבטחון ביום הכיפורים ביחס לגיוס מוגבר,

העד: סגן ראש הממשלה י. אלוון

י. אלוון (המשך):

כוחו היה יום או יומיים קודם. הברירה לא חייבת להיות חמיד בין מצב כוננות ג' כצבא הסדיר, כצבא החובה, לבין גיוס סוטלי כללי. בין שתי האפשרויות האלה יכול גם להיות גיוס חלקי, מאוגדה עד שתי אוגדות, לפי הצורך, לפי הרושם. אינני בטוח אם אני יכול להשתחרר.. "טו דיבורס מייסלף"..

ידין: אם אתה לא יכול, אז אל תענה.

השאלה היא: האם הדרג הצבאי העליון, שהוא הממונה, חוזר

ואומר לדרג האזרחי הממונה עליו, האם זה מספיק?

י. אלוון: כאשר קראתי את דו"חות המודיעין אחרי הקרב, לא הייתי מאושך

לא רק מההמלצות של אמ"ן, אלא גם מהסיכומים שהיו בעקבות

המלצות אלה. אבל שוב, אינני יכול לשחרר את עצמי מהחשש שמא אני חכם לאחר מעשה.

לסקוב: הדרך שאתה הצגת את חלקך בהתייעצות אצל ראש הממשלה, על דרך

של שאלות, אני רוצה להציג לך מצב שהיה מהדיווח, שזו

עובדה שהמערך הסורי הוא מערך חירום. הערכה שהם חוששים מאתנו; הערכה

שמא הם יעשו מבצע..; הערכה - די מבוססת - שבלי מצרים לא תהיה מיחקפה כללית.

מצרים - מערך חירום. תרגיל. ~~תאשש~~ חוששים מאתנו. כאשר אומרים לך: מערך חירום,

פרט לזה שזוהי פריסה רכתי. מזה אומר? האם לא הייתה מתבקשת שאלה אפילו בשביל

להבהיר לראש הממשלה, שהיא יותר מכולכם אזרחית, איזה מערך הוא זה: זה הגנה-

החקפה; התקפה-הגנה? כי בשני המקרים מה שכרוך הוא, שהציר של המערך הוא לסיני,

לישראל; מערך הוא בהחלט מערך התקפי, כי לו היה הגנתי - היו אומרים שהוא הגנתי.

וראש הממשלה, כפי שהיא העידה כאן, היא לא הייתה רמטכ"ל קודם, יוצאת בהרגשה שאין

חירום. האם לא נתבקש - אני רוצה פשוט לשחזר את האווירה של הדיון - להגיד, כאשר

אתה אומר מערך חירום, מה אתה אומר? אתה הרי תרמט על-ידי הצגת שאלות.

הער: סגן ראש הממשלה י. אלון

י. אלון: מותר לומר לזכותה של ראש הממשלה - וזה אפשר לראות בפרוטוקולים -

היא שאלה שאלות מצויינות.

ידין: זאת ראינו.

י. אלון: היות ויש לה זכות בכורה בשאלות ובניהול הישיבה, אני חושב

שהיא "גנבה" את רוב השאלות שצריך לשאול.

כאשר אני חושב על מערך חירום סורי, אז קודם-כל: מערך חירום -

מהו? מערך חירום יכול להיות לצורך הגנה, ומערך חירום יכול להיות לצורך החקפה,

כפי שאתה אמרת. על-פי הדוקטרינה הסובייטית, שהיא מחוורת לצה"ל, המעבר ממערך

הגנתי למערך החקפי הוא ענין של דקות. כלומר, אין הסובייטים מכחישים ~~באף~~

בהיערכות אחת לצורך הגנה ובשניה לצורך מיחקפה. עם כל חוסר ההגיון שאנו מייחסים

לצר השני - וכנראה שגם לחוסר הגיון יש הגיון משלו - יכולנו להעריך שאם הסורים

יסתכנו בפשיטה עמוקה או במחסף כלשהו, הם מסתכנים במלחמה רבתי אתנו. ואז עליהם

להיזהר מלהתחיל בזאת אלא אם יש להם את החזית המצרית. כלומר, לא רק לצורך

מיחקה רבתי הם זקוקים לחזית המצרית, אלא גם לגיחה חצופה מדי שעלולה לתת

לנו עילה למיחקה רבתי עליהם.

אז שוב, אני מוכרח לומר - וכזה אני בטוח - שאילולא הידיעה

שיש עירנות בצבא, שהצבא ער, שהוא עושה כוננות, מהגבר, ושאנו נקבל התראה של

48 שעות - יכול להיות שגם אני הייתי נתפס לחששות במידה גדולה, ולא הייתי

מחבייש בה. כי אין זה נוח כאשר אתה שומע על ריכוזים באלה. אבל צריך היה לראות

את אופי הישיבה כדי לדעת שהיא הייתה יותר שיחה מאשר ישיבה.

יריין:

אלחץ קצת בנקודה הזו, בכיוון הפוך, לא בכיוון שלך אבל

מאותה נקודת מוצא. אני חוזר בעצם לשאלה הקודמת שלי.

אם באופן קונסטנטי ממאי 1973 - שאז היה החשש הראשון ונעשו הסידורים המכסימליים - שאז אפשר היה לחשוב על כחול-לבן - אם מאותו זמן, באופן קבוע, אלוף הפיקוד, הרמטכ"ל לשעבר שקדם למאי, הרמטכ"ל, מודיע לממונים עליו: 300 סנקים בסיני. זה מספיק לנו בשביל בלימה, אם אנו ניחפס בהפתעה? אני מדבר עכשיו בכל הכנות על תהליך האחריזת מלמעלה עד למטה: האם זה מספיק בשביל הגורמים האזרחיים - אני מדבר מבחינת הגנתם - לומר: אנחנו גורמים אזרחיים, יש פה צבא, כל הגורמים המוסמכים מלמעלה ומלמטה אומרים לנו, שזה מספיק. אנחנו חייבים ללכת ולברוק או לא?

י. אלון:

אני מוכרח לומר שאת ענין כחול-לבן-מאי - אני זוכר בפחות

טריות מאשר את אירועי אוקטובר. לכן אינני יכול לקשור בין

השנים. אני שאלתי את עצמי לא פעם בשעת המלחמה ובעקבות המלחמה, כאשר נסיח להפיק לעצמי לקחים - אדם חושב לעצמו: האם המערך במצב של כוננות ג' נניח במירכו ובמיטבו... (יריין: לזה לא נכנסתי.) נניח שהכוננות הייתה כוננות, והכוחות שהיו צריכים להיות במקום - היו, האם זה מספיק למיחקפה?

לסקוב:

מה הכנת ממצב ג' ? שהכוחות פרוסים כשח?

י. אלון:

אילו הייתי שואל אותי לפני המלחמה מזה כוננות ג' - אינני בטוח

אם הייתי נותן לך חשובה. לא הייתי כל-כך בקיא בפרטים.

כאשר אינך עוסק בכך, אינך כל-כך בקיא. היום אני כבר יודע, אז נניח שלא ידעתי

את כל הפרטים. נניח לרגע אחד, שמצב כוננות ג' מתבצע כפי שאמנא שהוצע על-ידי

המטכ"ל, ולא היו תקלות או שגיאות או חוסר משמעת. האם ההיערכות שלנו הייתה

מספיק לפגוש מיחקפה פתע? מתוך הנחה שמיחקפת פתע היא אפשרית. אני מודה שבעקבות

המלחמה החלתי להרהר שהכוחות אינם מספיקים, אם כי אני שומע - ולא אנקוב בשמות,

אינני רוצה לסכך את כל העולם - מפי אנשים שיש להם עבר צבאי מפואר שאומרים: אם

ועדת החקירה - 14.2.74
ישיבה צ' בבוקר

העד: סגן ראש הממשלה י. אלון

י. אלון (המשך:)

הכוחות היו מגוייסיים, לפי הדוקטרינה המקובלת בצה"ל, הם היו כהחלט בולמיים, או לכל היותר פה ושם היתה פריצה קטנה והיו סותמים אותה. אי-אפשר להחזיק קו הרמטי כל השנה, אפילו כשהם מחזיקים הרבה זמן. להם קל להחזיק הרבה זמן, כי זה חלק מן התעסוקה שלהם.

י. ירין: פה אנו יכולים להגיע לוויכוח מעניין מאד, לדעתי. הבעיה שלי היא לא היום. זה שלא הגבנו על ההערות שלך, שאם זה היה נעשה כמו שזה מקובל בצה"ל ולא היו שגיאות, זה לא אומר שאנו מסכימים ~~ל~~ "סטטיסטיקס" הזה מה בדיוק המה.

י. אלון: אני עצמי מתלבט בזה.

י. ירין: זו אחת הבעיות שאנו צריכים לבחון. הבעיה שלי היא אחרת, לא בדיעבד. אחי מעניינים כעת היחסים בין האינסטנציות האזרחיות, אחריות פרלמנטרית, אחריות ממשלתית, לכיין גוף כמו הצבא. אם לפני, לא עכשיו - אני חוזר לשאלה: אם ~~ב~~ הרמטכ"ל, אלוף פיקוד קודם וגם הנוכחי, חוזרים בצורה מבוססת, גם בתכנית וגם בדיונים בעל-פה ואם בהתייעצויות בכל החדשים האלה ואומרים לגורמים שמעליהם: - אחרי מאי - יש לנו פה כוח ערוך, מסודר, מחוכנן, כדי שאם חס וחלילה בכל-זאת יהיה פה משהו - הוא יחזיק מעמד. נחכה לאינדוקציות ותהיה אתראה. לפי דעתך, כסגן ראש הממשלה כרגע, לא כגנרל לשעבר, שאתה חי את הבעיות של אחריות ממשלתית - זה טענה לראש ממשלה, לשר הבטחון, לצידוק או לא?

בדרך-כלל

י. אלון: זוהי שאלה מעניינת. /אם שני אישים באים בדעה אחת בנושא

בטחוני, קרוב לוודאי שכל שר, ראש ממשלה, כל הממשלה, תראה

בזה דעה מוסמכת שאפשר לסמוך עליה. כוונתי: שר הבטחון, הרמטכ"ל.

ועדת החקירה / 14.2.74
ישיבה צ' בבוקר

הער: סגן ראש הממשלה י. אלון

י. אלון (המשפ):

לעתים קורה שיש חילוקי-דעות בין שר הבטחון והרמטכ"ל. היות והרמטכ"ל איננו מנכ"ל שהוא כפוף לשר אלא שלו כלכד - הוא המצביא העליון של כוחות צה"ל - אז הוא יכול לבוא גם בדעה אחרת מאשר השר שלו, מה שלא יקרה אולי עם המנהל הכללי של משרד החינוך.

אחרי-כז - א.ו.

י. אלון:

הוא לא יבוא לערער בפני ראש הממשלה על החלטה

שלי. השר מחליט. רמטכ"ל זה דבר אחר.

אם הממשלה או ראש הממשלה שן סגן ראש הממשלה שומע חוות דעה מסוכנת

ממשני האישים המרכזיים במערכת הכסחון - שר הבטחון והרמטכ"ל -

ככוב המקרים אני מעריך שמקבלים את זה כדבר שאפשר לסמוך עליו. אם מתעורר

ויכוח ביניהם, זה כבר דבר אחר.

נבנצל:

הערכת מצב למעשה מורכבת משני גורמים שונים:

מצב בשדה, מצב טקטי, וזו גם הערכה מדינית ^{הערכת}

רבת. וזה כל אחד צריך לדעת. שכל כמה שזה מסוף מרוכז בשלוש-חמש שורות של

של אמ"ן שכנסים כאן גורמים מאוד שונים. במידה שמדובר בהערכה טקטית

הערכה בשדה מי יבוא ויידע כאן יותר טוב מאשר אמ"ן ששולט על כל הגורמים

אבל, כשברור שאמ"ן כדי להגיע להערכה מכניס

גם שיקולים איך הוא מפרש לעצמו את המנטליטי ואת המחשבה של ראשי מדינה,

הוא ככל זאת עוד לא התנסה כל כך להיות ראש מדינה, ראש שתי מדינות בבת

אחת גם כן, הוא אומר אני קמקום נשיא סוריה לא אלך בלי מצרים. בנוגע

למצרים אומר - עד שלא חיה הפצצה לעומק לא אלך. כאן בכל זאת, האם

לא מתחיל חפקיד עם של צורמים אחרים ליצור לעצמם דעות משלהם, לא חשוב

מה שאמר ראש אמ"ן?

י. אלון:

היו מקרים בשנים האחרונות שבהן היו חילוקי

דעות בין שרים לבין נאמר שר הבטחון. ניקח

דוגמא - היא חציה פוליטית וחציה צבאית - האם צפויה היתה או לא צפויה

התערבות להכדיל ממעורבות, התערבות של כוחות סובייטיים במלחמת ההתשה.

שר הבטחון למשל היה סבור שסכנה מצו היתה קיימת. הוא סבר כך במלחמת ששת

הימים וזה נמשך בויכוחים. אני למשל עשיתי הערכה אחרת. שנינו ינקנו פחות

או יותר מאוחו מקור אינפורמציה, הוא אולי קצת יותר, אני לא הייתי

כאינפורמציה השוטפת אבל מה שסיפרו לממשלה ולועדת השרים לעניני בטחון כשהיחה

קיימת. זו דוגמא. אני זוכר שהיה מקרה כששר הבטחון והרמטכ"ל הביאו

ה עד: סגן ראש הממשלה י. אלון

הצעות מבצעיות של פשיטות חשוכות מאוד ואני יצאתי נגדם והיה ניכוח כללי והיתה הצבעה והיה רוב נגד. והיו מקרים הפוכים, אחס צורקים כשאתם מצפים משרי ממשלה שהם ירשו לעצמם להגיע למסקנות אחרות ממה שממליצים שר הבטחון והרמטכ"ל יחד. בין אם זה נושא מבצעי ובין אם זה נוש. של הערכת מצב. אבל צריך להכין שה קשה מאוד. כי השרים פרט למקרים יוצאים מן הכלל, העדכון המודיעיני שלפיו בין השאר מגבשים דעה, איננו לנגד עינינו כמו שהוא לנגד עיני ראש הממשלה ושר הבטחון. כי צריך לחיות עם זה.

אני לא מדבר עליהם, אלא על ראש הממשלה ושר הבטחון.

ידין:

אני אומר אפילו ראש הממשלה, כשבאים לדון

י. אלון:

לה או לו, גם שר הבטחון וגם ראש המטה

ואם אלוף הפיקוד זראש אמ"ן הם ברעה אחת, זה לא פשוט, אבל אני בהחלט לא מוציא מן האפשרות שלמרות שיש דעה מלוכדת של גורמי הבטחון, אתה מקבל החלטה מריגה בין אם גיוס ובין אם זה הערכת מצב.

אני אקח דוגמא אחרת. זו בעיה שמציקה לי

למפקד - ידין:

אני שואל את השאלה לא כי אין לי דעה,

אלא אני רוצה לאסוף דעות שאחר-כך יכול להיות שאגיע לדעה אחרת -

נניח שאתה שר חינוך רוצה לעשות פרויקט של הקניית ענין מסויים לבתי ספר עממיים. אתה קורא אליך את ראש מחלקת החינוך שלך, ראש בתי הספר החינוכיים שלך, ואומר - זאת המטרה. אני רוצה שתגישו תכנית, מה האמצעים שאתם צריכים, כמה מורים אתם צריכים, כמה בתי ספר אתם צריכים, כמה כספים אתם רוצים וחביאן את זה אלי בעוד חודש. מביאים לך את זה בעוד חודש. ואתה מסתכל על זה, ואתה מניח שהאנשים שיש לך הם האנשים הטובים ביותר שיש לך לתפקיד זה, והם אומרים לך בחשובה לשאלה שלך: אם אני מקבל את שלוש מאות המורים האלה ואת מאתיים החדרים האלה ואת החקציב הזה, הרי מ-1 לנובמבר נחנך לך חמש אלפים ילדים מסוג זה. ומסתבר לך אחר-כך שהם טעו. האם אתה חושב שאתה כשר, חוץ מהאחריות הפורמלית הפרלמנטרית שזה מובן מאליו, אם עשית את כל מה שאתה חושב

ועדת החקירה - 14.2.74

- 143 - א.י.

ישיבה צ- בוקר
העד: סגן ראש הממשלה י. אלון

שצריך לעשות ואת כל הפרוצדורות, לקחת את הטובים ביותר, לתת להם את האמצעים המכסימליים שהם ביקשו ממך - האם היית רואה את עצמך, חוץ מאזורי פרלמנטריות, אחראי? או שיש דרך אחרת לפעולה?

י. אלון: זה תלוי בסדר הגודל של הטעויות. יש טעויות

שנחשבות שוליות. ואינני חושב שצריך הייתי לראות בדברים שוליים שלא הכחנתי בה, סיבה להסקת מסקנות נאמר של אחריות. אבל אם הייתי מכריע לאחר שעיינתי במסמכים שהמציאו לי המומחים שעומדים בראש, הכרעה שהטעה אותי במאה ושפונים מעלות, נכון שהסתמכתי על המנכ"ל ועל ראש הסמכות הפדגוגית, אבל נכון ששוכנעתי שזה בסדר ולא הייתי צריך להיות משוכנע. אז אם זה נושא שהוא אולטרה-פקצועי כמו נושא הנדסי, שאם המפנדס עשה כלכולציה של בנין אין לי הכלים למדוד

י.י.: 300 טנקים או 350 טנקים זה מקצועי?

י. אלון: אבל אם זה גיוס או לא גיוס זה ~~ללא-מקצועי~~

אבל אני מניח שלו זו הייתה קסטרופה

גדולה, לא הייתי יכול ~~לקחת על-עמם-אחריות~~ להתנער מאחריות, כי אולי לא גיליתי ערנות מספקת שכאן יש איזה דבר שטעון הבהרת נוספת.

אתם לכם דוגמא יותר טובה: היתה לי לפני

שנתיים שמהו איננו כשורה מבחינת פתיחת שנת הלימודים מכיוון שאנו קשורים עם המון עיריות ורשויות מקומיות, קראתי למנכ"ל שלי ואמרתי לו: שמע, אלעד, בוא ננהיג מנהג שמקובל בצה"ל, אבל נעשה אותו בצורה ציורילית - תעשה תרגיל ללא גייסות של פתיחת בתי הספר (זה נקרא תול"ג) כלומר, אם בתי הספר צריכים להפתח ב-1 בספטמבר, תעשה באוגוסט תרגיל או אמצע או מחוץ ותכריז שאחה פותח את שנת הלימודים ביום ג' בשבוע הבא. תבדוק מה היו התקלות. ואז תהיה יותר שקט לקראת ה-1 בספטמבר. הוא גילה המון תקלות.

לא את כולן הוא הספיק לתקן אבל לפחות ידע עליהן. התריע עליהם או אצל ראש העירייה או אצלי, ואז ידעתי מה אני לוקח על עצמי גם מה שלא חוקן. אבל אילו היה מתברר ש-1 בספטמבר שליש מבתי הספר לא נפתחו, מכל מיני תקלות שאולי הן מוצדקות לעצמן, אבל אילו הייתי מודע להן הייתי ודאי מרגיש לא נוח.

וזו לאחר שאמרת לאנשים המתאימים לעשות את הסידורים המתאימים?

י. אלון:

זאת אומרת, לא הייתי ער לאפשרות שמחצית בתי הספר יהיו סגורים.

י. אלון:

זה היפותטי, אבל האם בישראל למעשה כבר מישהו הסיק מסקנה מאיזשהי שגיאה גדולה או

נבנצל:

לא קרה?

זה כבר נושא אחר. אבל אני רוצה להשלים את התשובה על השאלה הקודמת של רב-אלוף ידין.

י. אלון:

יש פה ויכוח בין מדינתנו לבין בעלי מקצוע. הוא לא חייב להיות דווקא ראש ממשלה. נביא דוגמא ממלחמת ששת הימים. אם להתקיי ברמת הגולן ביום החמישי של מלחמת ששת הימים או לא היה ויכוח גדול.

אני רוצה לגמור את השאלה ששאלתי - אתה

לסקוב:

עומד מול מערך חירום, כוונות מלאה בכיוון

רמת הגולן, ומערך חירום כוונות מלאה בכיוון סיני. נאמר עשרים וארבע שעות ההתראה. האם זה לא עומד בסתירה שלפי המערך הסורי, שעשרים וארבע שעות שזה יכול לעבור מהורדת רשתות לפתיחה באש?

אם אני בטוח לפי מושגי, שתהיה התראה

י. אלון:

לא של עשרים וארבע שעות אלא כמו שנאמר לנו

באותו יום ד' של ארבעים ושמונה שעות,

ואני שנתע-שהמבקר-של-המבקר-ענת שיש כוונות כפי שישנה, ואני יודע שהפירוש של הידיעות הוא שהסורים מחכים להתקפה שלנו, אז הייתם בכל זאת נותן שאנסה לבדיקה מודיעינית נוספת. כלומר, אני לא יכול לשפוט לגבי יום-החמישי-שישי אבל לגבי יוֹרְבֵיעֵי שכן השתתפת, באוירה שהיתה, ובדיעות שהיו ובסיכום שצריך לבדוק עוד שניים-שלושה אספקטים, אני לא יודע אם הייתי ראש הממשלה לשקול אם הייתי כבר נותן פקודה באותו יום לגיוס מילואים מלא או חלקי, אני לא יודע, וגם מה שאגיד זה יהיה חכמה לאחר מעשה. אבל אני מודה שהשאלה שמציג רב-אלון לסקוב היא בשורש הענין. יש לך היערכות כמעט מלאה בשתי החשיתות, אתה יודע שיש כבר שנה וחצי-שנתיים תכניות די מעודכנות על תכנית פעולה שהיא ידועה לנו, אגב, זה הודו למוסד, והאם זו לא השעה שבה הולכים למלחמה? אני אומר שאם כבר יש לנו מערך שמסוגל לבלום מכה ראשונה ויש לנו ארבעים ושמונה שעות התראה, לא הייתי נבהל אם אני דוחה לעוד יום יומיים את הכריקה, לראות מה הידיעות הנוספות. כי אילו הייתי נכנס לאלארם בענין הזה, אני מתאר לעצמי שלא הייתי חוסך את זה מחברי והייתי משמיע את זה. הייתי מודאג, אבל אני באמת אומר שבשבילי הכוונות והודאות של ארבעים ושמונה שעות התראה מראש, היו גורמים חשובים כשיקול האישי שלי.

אני רוצה לסיים את ההתייעצות האחרונה.

ב-4 לאוקטובר הייתם בגינוסר, יום חמישי, לא הטרידו אותי בשום בעיה, גם לא היו חשיבים. ביום שישי הייתי כל היום בגינוסר, זה ה-5 לחודש.

היית ביששכב?

אגרנט:

לא הייתי לא ביששכב כבוקר ולא בצהריים.

י. אלון:

לא הוזמנת, לא ידעתי על קיומה גם לא השנית.

שם טלפון,

גם ביום שישי הייתי בבית בגינוסר, לא קיבלתי שום ידיעה/על הפגישה ועל

המו"מ. ונקוט בידי שאם לא מודיעים לי סימן שהכל כשורה. ביום שבת,

5146

ועדת החקירה - 14.2.74
ישיבה צ - בוקר
הער: סגן ראש הממשלה י. אלון

א.י. - 150 - 146 -

הוא יום הכפורים, בשש בבוקר בערך או קצת לפני כן או קצת אחרי כן, טלפן אלי תח-אלוף ליאור מחל-אביב לג'ינוסר ואמר שהגיע מידע חשוב ואני מתבקש לעתקרב לחל-אביב, הוא בעצם אמר לבוא לחל-אביב.

אחרי כן י.ע.

ועדת החקירה, 14.2.74

ישיבה צ' לפני הצהריים

עד: מר יגאל אלון

אמרתי לו אם אסע במכונית אניע בין 8.30

אלון:

8.30 ל-9, האם יש צורך לבוא בדרך אחרת,

החכוונתי להליקופטר, דבר שבדרך כלל ממעטים להשתמש בו מטעמים של חסכון.

מתי תגיע, אמרת לו ?

מר אגרנט:

8.30 ל-9.

מר אלון:

אמר לי אם חבוא בין 8.30 - 9 זה בסדר.

ואז נסעתי במכונית. קרוב ל-9, אני לא נשבע על הרגע, אינני זוכר בדיוק,

הגעתי לקריה בתל-אביב, ללשכת ראש הממשלה, ושם התכרר לי שבצמס הגעתי

לזנב הישיבה, לסופה. שבגלל איזו שהיא סיבה, לא בדקתי אותה,

להחיעצות בבקשה, לא לישיבה,

מר אגרנט:

לא, לא לישיבה, להחיעצות, שהיתה בשעה 800

מר אלון:

היא נגמרה בשעה 9.20.

מר אגרנט:

לא אמרו לי כשהזמינו אותי, שנקבעה ליותר

מר אלון:

מאוחר קצת, לכן אמר לי חבוא במכונית, ובאתי

במכונית, יכול להיות שאילו הייתי בא במסוק ההבדל בזמן לא היה גדול,

עד שמפעילים אותו, עד שהייתי מגיע אליו וכו', אולי ההפרש היה בחצי שעה.

בפרוטוקול כתוב שאני באתי בהמשך הישיבה. לכן הספקתי לשמוע את קצה הוכוח

שכנראה ידוע לכם, על היקף הגיוס ועל האמצעים לגיוס. אחרי זה, כשהתפזרה

הישיבה, ולפני שכונסה הממשלה, ולפני שראש הממשלה ראתה את שגריר ארה"ב

אמרתי לה, נדמה לי שהיה נוכח גם ליאור, אולי גם אלי מזרחי מנהל לשכת

ראש הממשלה, ששעה 6 בערב, שדברו בה כשעה 1800, האפס, שעה ה-ש,

של ראשית המלחמה מצד האויב, איננה נראית לי.

ועדת החקירה, 14.2.74

ישיבה צ' לפני הצהריים

ער: מר יגאל אלוןאלון:

כי אני יכול להאמין שהם רוצים לחפוס זמן מה של לחימה בשעות הערב, ולהכנס לחסות החשיכה, ושאלתי אולי אם לא אמרן שעה 6 אלא 16.00, כלומר 4. לא שהיתה לי ידיעה כזאת, ואני מזכיר לאמר רבותי, עד רגע זה שאני יושב אתכם, אינני יודע מניין נכנס לשקולים שעה 6 בערב. הקרתי וחקרתי, שאלתי את צביקה זמיר, שאלתי את הרמטכ"ל, ואיש לא יכול היה לתת לי תשובה, על יסוד איזה מידה ששעת הלחימה המצרית סורית היא ל-6. לכן כשהבעתי לראש הממשלה כמה ממחשבותי, אמרתי לה, השעה 6 איננה נראית לי, איננה נראית לי הגיונית. זה כבר מאוחר מדי, זה כבר יותר מדי קרוב לשקיעת השמש. אולי בשקיעת השמש. אוקטובר זה כבר סתיו. אולי מתכוונים ל-16, ל-4. גם היא אחר כך שאלה את זה.

מר ידין:

בזנב הישיבה כשאתה באת, שאלת לשם מה כונסה הישיבה, מה המידע? לא בקשת לראות את הידיעה?

מר י. אלון:

לא. ישאתי מתוך הנחה, השולחן הזה עד אחסול אמר שאין מלחמה, אמר לי ליאור, ואחר כך

חזרה ואמרה הגב' מאיר, שב-4 בבקר, שוב אינני מתחייב אם זה 4 או 4.10, היא קבלה טלפונית מאלוף זמיר

מר אגרנט:

מתי היא אמרה לך את זה?

מר י. אלון:

מיד כשנגמרה הישיבה.

מר אגרנט:

באותה התיעצות?

מר י. אלון:

כן, גסתיימה ההתיעצות, אמרה לי ראש הממשלה

שנתקבלה ידיעה טלפונית, מאלוף זמיר

שהיה באחת מבירות אירופה, בלונדון, שהמלחמה מתחילה היום.

ועדת החקירה, 14.2.74

ישיבה צ' לפני הצהרים

עד: מר י. אלון

הערב, סליחה, לפנות ערב.
ושהידיעה הזאת מוסמכת כלומר,

אלון:

אם היא אמרה לך, או ליאור, שהמלחמה מתחילה
לפנות ערב, למה שאלת אותה אם אין פה טעות
ב-16 במקום ב-6?

מר ידין:

כי אמרו לי ב-6.

אלון:

אבל אתה אומר שהידיעה...

ידין:

לא, לא, לא,

אלון:

בהחיעצות אמרו לך ב-6 בערב?

אגרנט:

גם בישיבת הממשלה דברו על 6.

אלון:

לפני זה, דווח לי ליאור, או ראש הממשלה,

אינני זוכר בדיוק מי, אמר לי הידיעה היא שהערב ב-6. אמרתי, רגע אחד,

נראה את צביקה, היות ואני יודע מהמקור, אמר לי את הכנוי שלו,

אז אתה כבר לא צריך לשאול, יש טלפון, אבל אני אמרתי, רגע אחד, השעה

6 נראית לי מוזרה.

ידין:

כל שאלה שלי הייתה שכעת אמרת שמה שראש הממשלה

אמרה, שהמלחמה מתחילה לפנות ערב,

לא, בערב, אמרו בממשלה.

אלון:

לא אחרי הישיבה.

ידין:

לא. רב-אלוף ידין, כשאני הייתי שם, בהחיעצות

אלון:

בבקר, אינני זוכר שנאמר 6,

הרמטכל אומר לפני סוף הישיבה, כל ההכנות

מר לנדאו:

הן שהיום בשעה 88 תפתח המלחמה.

ועדת החקירה, 14.2.74

ישיבה צ' לפני הצהרים

עד. מר יגאל אלוןאלון:

לא חשבת שאני צריך להיות נודניק של הישיבה.
 באתי מאוחר, הכריעו בעד זה שמגייסים ארבע אוגדות,
 שלום, כולם הולכים. יוצאים לפעולה. נשארתי איתה ועם ליאור, שאלתי מה המקור
 אמר לי צביקה, ובכך איקס היה ברור לי כבר שזה 100 אחוז, ואז אמרתי לו רגע
 אחד, מדוע זה 6, אולי זה 16, מפני שנדמה לי ש-16 זה יותר ברור, כי אז
 יש לנו שעתיים של אור, ומיד באה חשיכה ועוזרת להם.

לנדאו:

ככה באמת היתה הידיעה, לפני אור אחרון,
 זאת היתה הידיעה.

אלון:

אני לא חושב שראיתי אותה עד היום, יש לך
 אותה ?

לנדאו:

היא הופיעה ככה בלקט היומי של אמי"נ.
 מה

אלון:

מה ששמעתי זה היה מפי הרמטכ"ל, אני חושב שאז
 בערך הגעתי, שעה 1800, זה אותו מורייע,

ואחר כך אמרתי לו שמע, כשדברתי עם ליאור ועם גולדה מאיר, שלא נראה
 לי, לא פקפקתי שיש ידיעה שזה 6, אני רק חתיתי אם זה לא 16.

לנדאו:

זה נקלט אצל ראש הממשלה, כי היא חוזרת על זה.

אלון:

זה מה שהיה בהתייעצות.

אברנט:

זה על כל פנים מה שרצית לאמר לנו,

אלון:

זה יותר ממה שרציתי להגיד...

Handwritten signature